

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

<p>Előfizetési ára:</p> <p>Egy évre 240.000 korona Félévre 120.000 korona Negyedévre 60.000 korona</p>	<p>Főmunkatárs:</p> <p>VÁZSONYI VILMOS</p> <p>Felölős szerkesztő: CSERGŐ HUGÓ</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal:</p> <p>Budapest, VII. ker., Aréna út 80. sz. Telefón: József 55—71 Megjelenik minden szombaton</p>
---	--	--

A késhegytől az olajáig

Irta: VÁZSONYI VILMOS

A miniszterelnök eddig „késhegyig” harcolt. Nem is harcolt, — dulakodott. Nem törődve méltósággal, semmiféle eszköztől sem riadt vissza, semmiféle szövetségést nem utasított el magától. Boldog gyönyörűséggel élvezte ki a fajvédők támogatását, és megnyilatkozásaiban teljes szellemi rokonságban volt a fajvédő sajtó cikkeivel.

A frankügyben tartott első parlamenti beszédében vakmerően megvádolta a demokratikus ellenzék, hogy az helyezte el a külföldi sajtóban a frankügyre vonatkozó híreket. Sajtója hazaárulással vádolta meg a demokratikus ellenzék, mert *igazságot és világosságot* mert követelni a frankhamisítási ügyben. Majd sajtója átjátszotta az egész kérdést *felekezeti* térre. Aki a kormányt támadja, az „*zsidó, hazaáruló és kommunista*”. Amikor pedig megjelentek a színen a legitimisták vezetői és *Pallavicini* György őrnagy nyílt parlamenti ülésen azzal vádolta meg a kormányt, hogy *egyetértett* a frankhamisítókkal és el akarta tussolni az egész ügyet; amikor *Sigra*y Antal gróf elmondotta a nemzetgyűlésen, hogy *Windischgrätz* hereceg elfogatása előtt a tényállást úgy mondotta el neki, hogy *a kormány tudott* a frankhamisításról; amikor *Rakovszky* István és *Andrássy* Gyula gróf belementek a vitába és a *kormány lemondását* követelték; akkor kibővült a sorozat, most már „*zsidók, hazaárulók, kommunisták és — grófok*” együttesen akarják eltávolítani az útból a haza, a nemzeti és keresztény irányú üdvét, reményét és vigaszt: *Bethlen* István grófot.

Megértettük a miniszterelnök úr idegességét. A hamis frankok ügye kizökkentette őt a megszokott kerékvágásból. A derek *Jankovich* és társai Hollandiába mentek a hamis frankok forgalombahozásának céljából és ott elvesztették lábuk alól a talajt. A hollandusok nem érezték át a megtiszteltetés nagyságát, hogy ily kiváló hazafiak tüntették ki őket látogatásukkal, akik hazafias felbuzdulásukban a gyémántkereskedőket hamis frankokkal akarták elaraszítani. Rajtavesztették és kegyetlenül elítélték őket, hiányában annak a megértő rokonérzésnek, amely a Németországban elcsipett negyedik portyázóval szemben megnyilatkozott. A hamis frankok ügye, az erős hazafias felbuzdulásban elkövetett hamisítás a külföldi közvélemény ítélőszéke elé került... Az el-

fogottak, meglepetésükben nélkülözvén a hazafias irányítót: kiszolgáltatták *Nadosy* Imre országos főkapitány nevét és ezzel lehetetlenné tették, hogy ezt az ügyet kényelmesen, házi kezelésben lehessen elintézni.

A külföld nem méltányolta azt a bájos jelenséget, hogy az országos főkapitány évek óta bankóhamisítással foglalkozik. Franciaország nem volt elragadtatva attól a gondolattól, hogy éppen az ő bankójukat szemelték ki a lelkes honfiak — utánozandó példaul. A külföldön nem találták természetesnek, hogy az állami Térképészeti Intézetben hivatalos órák alatt egy esztendőnél tovább gyártották a hamis frankokat. Azt sem találták normálisnak, hogy az a *kormány*, mellyel mindez megeshetett, konokul ragaszkodik a hatalomhoz, *vezetni akarja a nyomozást és képviselni akarja a vádat*, még akkor is, amikor már a parlamentben nyíltan a *részesség és bűnpártolás gyanúját* emelik ellene.

Eddig a dolgokat egyszerűen el lehetett intézni. A parlamentben ott van a többség, az új házszabály: mindent meg lehet szavaztatni. Gondos kormánynak nemesak többsége, de *ellenzéke is* van, amelynek az a rendeltetése, hogy a demokratikus ellenzék combjába harapjon.

A magyar sajtóval nincs baj. A kurzussajtó kezében van, a sajtó másik része pedig *esendes cenzura alá* van helyezve. A kolportázs megvonásának, a lapbetiltásoknak fenyegetése igen jótékony hatású és sokkal olesőbb eszköz a sajtó megfélemezésére, mint a kurzussajtó támogatása. Ma egy sajtóvállalat nagy vagyoni értéket képvisel és fennmaradásához számos egzisztencia érdeke van hozzáfűzve. E kitünő kormányról tudjuk, hogy semmitől sem riad vissza. Immár azt is megköveteli a sajtótól, hogy pártkülönbség nélkül a miniszterelnöknek adományozza azokat a „*ruganyos*” lépteket, amelyek annakidején csak *Ferenc Józsefet* illették meg. Jaj annak a lapnak, amelyben *Bethlen* István gróf nem ruganyos léptekkel hagyja el a vasúti kupét, amikor *Geunf*ből visszaérkezik, ahol nem feltűnően jókedvű és nem pompás, egész kondíciójú!

A magyar sajtóval tehát nincs baj, az legfeljebb az ellenzéknek fog böles tanácsokat osztogatni, hogy miért harcol? Ha pedig abbagyná a harcot,

majd még bőleőbb tanácsokat fog adni: hogy mi az ördögnek hagyja abba a harcot? Mi a sajtónak nem is teszünk szemrehányást, látjuk, hogy erőszakot követnek el rajta és legfeljebb azon esodálkozunk, hogy egyik vagy másik eközben még esendesen sem panaszkodik, hanem a gyönyörtől reszket.

A külföldi sajtó is jó kezekben volt mindedig. Elvégre is a költségvetés némi csekély felvilágosítást ad arról, hogy *informatív célokra évenként egész esinos milliárdok* adatnak ki. A kormány a maga politikájának védelmét mint magyar propagandát árulja. Most egyszerre csak ránkszakad ez az átkozott frankügy és a külföldi tudósítás a megszokott biztos kezekből megbízhatatlan kezekbe kerül. Eddig olyan biztonsággal lehetett Magyarországról füllen-teni, mintha a legsötétebb Afrikáról szóltak volna a hírek. Ezért írhatta például Sir William Good — magyarul: „a jó Vilmos“ —, a kormány kitünő ügy-nöke, az angol lapokban, hogy „a magyar földműves még nem érett meg a titkos szavazásra“. Minthogy a civilizált világon mindenütt titkos a szavazás, „a jó Vilmos“ az angolok előtt úgy tüntette fel a magyarokat, mint valami afrikai néptörzset, amely csupán arra érett meg, hogy az angol tőkésék magas kamatokkal és „a jó Vilmos“ közvetítésével kölcsönöket helyezzenek el e vadak között, de nem arra, hogy titkosan szavazzanak.

Megértettük és méltányoltuk tehát a kormány idegességét, a miniszterelnök elkeseredet harcmodorát. A „késhegy“ őszinte felhőrdülés volt. Őszinte volt az ölekezés a fajvédelemmel, őszinte a fenyegetés, hogy felvonultatják a Duna—Tisza-közét a „*rszidők és kommunisták*“ megfélemlítésére, őszinte a kétségbeesés.

De most, a nagy genfi kudarc után, miután stilszerűen *klotúrral* fejezte be a többség a frankvítát, miután a miniszterek foglalták le az utolsó ülést, miután a demokratikus ellenzéket leköpték és legyalázták: most egyszerre a „késhegy“ átváltozott „*olaj-ág*“-gá. Petőfivel szólva: „a helység kalapácsa“ egyszerre átváltozik és lesz belőle „a béke barátja, Bagyari“.

A miniszterelnök, mintha semmi sem történt volna, újra *pártközi értekezletet* tervez. Azt akarja, hogy segítsünk neki a *titkos társaságok ellen irányuló deklaráció* elkészítésében és a titkos társaságok ellen indítandó harc megbeszélésében. *Egészen mulatságos mindez 1926-ban!* Csekély öt esztendeje volt Bethlen Istvánnak, hogy kibontakozzék. Az idő nagy orvos és ennek a hosszú időnek minden orvosi tudását a Bethlen-kormány önmagának tulajdonította, holott az időt gyógyító munkájában nem siettette, hanem hátráltatta. Ez az *arany középút* módszeréhez tartozott. Mert hiszen mi legyen a szegény arany középútból, ha nincsen szélsőjobboldali irányzat? Ezért láttuk azt a csodát, hogy *komoly és végső pillanatokban* a kormány mindig megmentette a *fajvédőket* és a *fajvédők mindig megmentették a kormányt*.

A titkos társaságok ellen már három esztendővel ezelőtt tartott beszédet Bethlen István gróf. Rendeletet is adott ki. Az ő működése abban foglalható össze, hogy a titkos társaságok törekvéseit már nem is igen titkolják; a reakció nem tarja szükségesnek, hogy álarcot viseljen. Hogy milyen komolyan kell ő alatta venni a konszolidációt, ezt legjobban mutatja az a körülmény, hogy hívei mind tizennégy napi felmondásra hirdetik a jogrendet. Mihelyest valami nem tetszik nekik az ellenzéki oldalon, nyomban az-

zal fenyegetőznek, hogy „a jogrend“ című *látzatot* elsüllyesztenek és a mélységekből felhozzák a mindig ugrásra készenálló reakcionárius erőket. Szabadon fenyegetőznek napról-napra diktatúrával, az egységspárt legszabadelvűbb bajnokai azt trombitálják, hogy a magyar *Alföldön végig kell vonulnia az antiszemitizmus földregzésének, mert én nem rajongok Bethlen István grófért, mert az a szerény nézetem, hogy nem ő a világ közepe és a föld az ő bukása után is nyugodtan továbbforog*. Bethlen István és társai az emberek rövid emlékezőtehetségére számítanak.

Újesztendei beszédemben, amelyre a belügyminiszter úr szíves volt hivatkozni, kifejtettem, mily közvetlen küszöbön állott a jobboldali reakció előrenyomulása. Hiszen már Klebelsberg Kuno gróf a régi parlamenti formák és „alkotmányos fogalmak bukásáról“ értekezett az Ebredők vidéki lapjaiban. Hiszen a kormány a hivatalos lap nyomásának átengedésével, az örök tombolával, a MOVE bérleti szerződésének tizenhat évre való meghosszabbításával szinte hárfázott a fajvédők ablakai alatt. Szinte az utolsó percben érkezett a frankhamisítási ügy, mely kissé megzavarta ezt a szerenadót. És most az a kormány, amely túrta, hogy a dolgok idefejlődjenek és amely amellet a frankügy mulasztásainak terhével áll a világ előtt, *részás és ártatlan arccal elénk áll* és mint egy viharosmultú, de ártatlanságot szenvedő hölgy, szeméit szendén lesütve, susogja: „*Kezdjünk új életet, legyünk újra boldogak!*“

Legyünk újra boldogak! Azaz: *mi legyünk együgyűek!* Mert azok a boldogok és övék a mennyeknek országa! Legyünk együgyűek és ülünk le tárgyalni azzal a kormánnyal, amelyről a kisebbségi jelentés kimondotta, hogy a nyomozatot és a vádat nem képviselheti és a frankügy likvidálására nem méltó. Tárgyaljunk azzal a kormánnyal, amelyet azóta Pallavicini György örgróf *nyíltan bűnpártolással* vádolt meg és amely emiatt pert indítani nem akar vagy nem mer! Tárgyaljunk azzal a miniszterelnökkel, aki néhány évvel ezelőtt megígérte, hogy a nyári szünet alatt fel fogja olvasni az ébredők egyesületét.

És miről tárgyaljunk? *A titkos egyesületekről!* Csodás, nagyszerű! *Minek kell erre pártközi értekezlet?* És ha a szükséges rendszabályokra nem volt elég öt esztendő: ugyanaz a miniszterelnök, aki öt esztendőn át nem akart megbirkózni azzal a feladattal, hogy a reakció őrszeméit eltávolítsa, az éppen most, amikor a frankhamisítási ügy terhe alatt görnyed, fogja ezt a munkát elvégezni?

Ez az egész terv — *komédia*, amely a külföld megmentésére készül. Komédia, amiként az volt a genfi séjourn alatt a kormány kedvelt szélső szocialistái, a fajvédő sajtó által feldicsért Vágiék ellen esinált fegyveres felvonulás, dérral-durral eszközölt sok-sok elfogatás, amely után azután sok esendes szabadlábrahelyezés következett.

Bethlen István gróf egyik legnagyobb politikai bűne, hogy a külföldön terjeszti magáról, hogy az ő bukása után Magyarországon a bolsevizmus következik. Azok a *goodvilmosok*, azok „a jó Vilmosok“,

Dr. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD
JOGI SZEMINÁRIUMA

Berlini-tér 3 (Westend-ház). Előkészít az összes jogi, közgazdasági, üz. védi vizsgákra. Jegyzetbérlet. Tanácskozás

akik az angol tőkésék előtt csinálnak reklámot a magyar kormányának, azzal *ijesztegetik a hitelezőket, hogy elvesztik a pénzüket, ha Bethlen István gróf megbukik.* Ezek terjesztették jó ideig sikerrel külföldön azt a legendát is, hogy Bethlen István gróf titáni harcot vív pokoli erőkkal, *ő az a dugasz, amelyik lezárja a reakció palackját.* Az Isten óvja ezt a nagyszerű dugaszt, mert óriási robbanás következik be az ő távozásával! Mit tudták azt külföldön, hogy közben a mélyen tisztelt dugasz milyen jóbarátságban van a pokoli erőkkal?

Az a komikus terv, hogy a titkos társaságok ellen Bethlen István gróffal tartsunk értekezletet, *elsősorban a külföld számára készült.* Előfeltétele, hogy a demokratikus ellenzékben legyen meg *a kellő adag bárgyúság* arra a logikai botlásra, hogy *attól a kormánytól várja a viszonyok megjavulását, amelynek még tegnap vagy tegnapelőtt úgy a belső politika, mint a külpolitika, mint a gazdasági érdek és az ország hitelének szempontjából távozását követelte.* Azok, akik harcoltak Bethlen István ellen, azok nem

fognak békét kötni. De ő régi szokás szerint *azokkal kíván békét kötni, akik nem harcoltak, de mindig hajlandók békeszerződéseket készíteni azok nevében, akik harcban állottak.*

Mi nem felejtettük el a miniszterelnök úrnak azt a híres nyilatkozatát, amelyben büszkén hivatkozott arra, hogy *„vannak szervezeteink“.* Mi nem felejtettük el, hogy *itt évek óta minden csak látszat és káprázat, minden hangos szóval hirdetett komoly akció kiegyezéssel, csendes megalkuvással végződik.* A demokratikus ellenzék nem törődik azzal, hogy a nemharcolók milyen álláspontra helyezkednek. Szeretjük a tiszta helyzeteket, örömmel láttuk, hogy az egységes párt néhány férfival gyarapodott, aki az ellenzéki oldalon igyekezett régebben zavart támasztani. És kívánatosnak tartjuk, hogy az egységes pártnak ez a gyarapodási folyamata meg ne akadjon.

Akik a frankvitában frontban állottak a kormány ellen, továbbra is együtt maradnak és a harcot folytatni fogják mindaddig, amíg a kormány el nem távozik...

A titkos társaságok

Irta: FÁBIÁN BÉLA

Mindenki érezte, mindenki tudta, hogy itt valami nincs rendjén. Titokzatos hatóerők működését éreztük. A föld, melyen járunk, néha megrezgett, időnként értelmetlen erők törtek elő a föld alól. *Patkányok jártak az uccán* — s nem láttuk a csatornák nyílását, melyen át a nyilvánosság elé szöktek.

Két évvel ezelőtt a Kovács-testvérek ügye vágta fel a kárpitót. *Kettős Kereszt Verszövetség.* Tűz a jég alatt. Fenny mintha minden rendben volna, s lenn azok, akikről senki se hitte volna, hogy éjszakánként ők is a csatornában lakoznak. Azt hittük, most hogy így kifakadt a genny, a nyilvánosság fénykévéje odavilágít a föld alá s pucéron áll a bűn: *a Pannónia szálló 105-ös számú szobájának bűnkovácsló éjszakái, a felterjesztésre kerülő tervcek, a nagyváradi kasszafúrás, a Nemzeti Multunk kasszája, a dohányyuccai templom ellen a csatornán át tervezett merénylet,* — mind földerítettnek egészen a legszélső felbujtókig. Azóta már három év is eltelt, a Kovács-testvéreket, a pénzhamisítási ügyön kívül, fel is mentették, minden maradt a régi. *A miniszterelnök úr a nagy felháborodás idején erősen kikelt a titkos társaságok ellen, kijelentette, hogy a köztisztviselőket kényszeríteni fogja a kllépésre, novelláris büntetőintézkedéseket léptet életbe a titkos társaságok ellen, ki is bocsátottak egy rendeletet,* — aztán maradt minden a régi.

Kettős Kereszt, Etelközi Szövetség, Szentgyörgy. Eg a talpunk alatt a föld. A földet megszanthatjuk, belevethetjük a verítékünket, épülhet itt gyár, jöhet ide a magyar gazdasági élet megrázkódására külföldi pénz szakadhat itt a szakadatlan munka verítéke, hiába, nem *údjuk kinek dolgozunk.* Nem tudjuk, melyik pillanatban vet fel minket valamelyik megőrült titkos társaság megbolondult vezetősége.

Erszébetvárosi Kör, Kovács-testvérek, Csongrád, Huszár Csaba-ügy, Fővárosi Operettszínház, Leirer Amália, frankhamisítás, ezek az utolsó négy év termései. Mindegyik egy-egy megrázkódtatás, némelyik földrengés, mely beszakítja az ablakokat, megrengeti a falakat s alapjaiban támadja meg az épületet. Minden alkalommal felháborodva elítélő miniszteri nyilatkozat, fogadkozás — most aztán igazán a nyakukra hágnak —, s íme miattuk borús ma is a magyar égbolt.

Mikor lesz vége, ki lesz az újkor Szent György vitéze, aki eltápossa a sárkányt, levágja ezer fejét, nem áll meg az ajtóknál, nem nyitja ki félve a szekrényt!

Ki lesz a vitéz, aki meztelenül, fedetlen fővel meg akarja majd keresni a fekete álarcost s nem játszi párviadalra, életlen kardok puffogásos vitájára száll ki vele teljes bandázssal, de kiáll elibe minden erejével, felkeresi kastélyaiban és spelunkáiban, s megverekszik vele *életre-halálra?* — Derüljön ki végre a tusán, *ki az ura a magyar élőknek:* a magyar jövő bátor ereje vagy pedig a csatornák álorcás fantómjai?

Mater dolorosa

Irta: ZSOLDOS LÁSZLO

*Almát szeretnél, kis fiam?
Miből vegyem? Nagy ára van.
Éltem fájának nincs gyümölcse,
Csak nyomor s tantaluzsi kín.
Szegény kis gyermekem!
A dús földeken odakinn
A gyümölcsfa már nem nekünk terem.*

*Tejért esengesz, csöpp szívem?
Jaj, a tejcskét hol vegyem?
A szivemből ha tej fakadna,
Felhasitnám a keblemet,
Szegény kis angyalom!
De kint a Riska tehenet
Már nem neked fejik a majoron.*

*Kenyérkét kértek, gyermekek?
Már elfogyott. Nincs. Nem lehet.
Ha félkarom kenyér lehetne,
Leszelném nektek boldogan,
Szegény kis koptalók!
De kint, ahol a búza van,
Nem nekünk aratnak az aratók.*

*Ruha, cipő: rongy rajtatok.
Tavaly is mennyit fáztatok!
Bent ül szobánkban a hideg tél...
Bújjunk az ágyba össze mind,
Szegény kis szenvedők!
És elfelejtve földi kint
Almodjunk meg egy boldogabb jövőt!*

A HÉT MARGÓJÁRA

„ÚJ VÁLASZTÁS?” Az új választásokkal fenyegetőzik az egységes párt egyik tagja: Berky Gyula. Azt hiszi, hogy az ellenzéken ettől megijednek. Mi meg emlékszünk arra, amikor az egységes párton azzal fenyegetőztek, hogy a felsőházi reform alkalmával meg fogják hosszabbítani a képviselőházzá átalakított nemzetgyűlés életét. Persze új választás alatt odaát a túlsó parton azt értik, hogy számukra rendelkezésre fog állni minden hatalmi eszköz, minden választási költség és végül a jó nyílt szavazás, amely a derék Good Vilmos szerint csak Magyarország számára való az egész világon. Akárhogy legyen, az új választásokkal ijesztgesse Berky Gyula az áellenzékiet, akiknek sikerült ellenzéki lobogó alatt bejutni a nemzetgyűlésbe és most a kormányt támogatják. Az új választások valóban örövendetesek lesznek, mert most már a pártok okulni fognak a multakon és csak olyan harcos emberek fognak bejuthatni az ellenzék zászlaja alatt a nemzetgyűlésbe, akik nemesak akkor csinálnak ellenzékét a kormánynak, ha ez a kormánynak kellemes, vagy a kormány számára veszélytelen, hanem akkor is, ha komoly harcról van szó. Az új választásoktól csak az „Allelencék és Vidéke” ijed meg, senki más...

KI A MAGYAR? Közbeszólásokban állapítják már meg a kormánypárton, hogy ki magyar és ki nem magyar. Valóságos leszámazástani tanulmányok, történelmi vérvizsgálatok, antropológiai kutatások, hogy ne mondjuk, méltóbban a kor szellemében: „nyomozások” folynak le egy-egy közbeszólásban s a nyomozati eredmény többnyire az, hogy „nem magyar.” Néhány év előtt kezdődött ez a folyamat, mikor az ilyen „rögtönítélő közbeszólás” még csak azt döntötte el, hogy: „ki volt forradalmár és ki nem volt ellenforradalmár.” Már akkor is bajok voltak, mert például, ha valaki a túloldalra ült, — tesszem Vázsonyit, — azt akkor sem mondták ellenforradalmárnak, ha három országban keresztül vette üldözöbe a forradalom. A kormánypárti úrakat azonban hétp próbás ellenforradalmárnak fogadták el akkor is, ha lángoló lelkesedésükben felesküdték a Nemzeti Tanácsnak, vagy Károlyi-főispánnak, vagy termelőbiztosok voltak... persze csak azért, hogy „mentsenek”, ami természetes. Folytatódott aztán ez a közbeszólás parlamenti rögtönítélőbíráskodás aural, hogy megállapították: „ki a jó hazafi és ki a rossz hazafi.” Főlöseges külön megjegyezni, hogy a minősítés alapja itt is ugyanaz volt: „jó hazafi az, aki velem van, rossz hazafi, aki szemben van velem.” A következő etap: „ki a jó magyar ember és ki nem jó magyar ember”, most aztán pedig már ott tartunk, hogy villámgyors filológiai, geneológiai és történelmi bűvészműtárványokban megállapítják, hogy egyáltalában: magyar-e valaki, vagy nem. Ehez a kis játékhöz, ha olyan túlságosan ragaszkodnak hozzá, mindenkinek joga van... Csak szörnyen mulatságos, mikor ép egy kurzuspárton folytatják ezt, hisz igazán nem kell hozzá sok fajbiológiai előtanulmány, hogy tudjuk: maga a „kurzus” egész antiszemizmussal, tisztán sváb-szláv képződmény, az egész úgynevezett fajvédelem — vezéreinek neve szerint is, ha már nevek szerint itélünk — sokkal inkább német, vagy szláv fajvédelem, mint magyar. Meg kell nézni az első nemzetgyűlésbeli keresztény nemzeti párt tagjainak listáját: számottevő részben német nevek, — aminthogy egész kétségtelen, hogy például a Mayer-név sem hunn-magyar eredetű és nem is török-tatár eredetű. Ami nem jelenti azt, hogy a kisgazdák vezére ne volna magyar ember, — hogyne volna az, de viszont az idegen nevtől még magyar lehet Pallavicini, Friedrich, sőt Windischgrätz is... nem is szólva azokról, akik magyarságukat magyar névben is dokumentálják. Nem régiben egy kuplét éne-

kettek (Budapesten), amelynek ez volt a refrénje: „Oroszországban senkiesem orosz.” Úgy látszik, a kormánypárt lelkes közbeszólói most ezt úgy variálnák, hogy: „Magyarországon csak az magyar, akiről mi elismerjük.” Aki velünk tapsol. Aki velünk szavaz. És ha ez így megy, holnap már azt is kimondják, hogy „okos ember az, aki azt mondja, amit én.”

KÖZBESZÓLÁS A KÖZBESZÓLÁSOKRÓL. Félig már a klotürlámpa fényében hangzott el a Vázsonyi parlamenti beszéde, de ez a romboló „zöld sugar” sem tudta szétroncsolni ezt a beszédet, amelynek hatása alól alapjában az egységspárt sem tudta felszabadítani magát. Pedig nagyon is szeretne volna. A beszédet szinte állandóan körülszálldosta a közbeszólások könnyű repülőrajja. Oh ezek a közbeszólások! — és ezek a közbeszólók, akik egy „hohó”-ban „Összes Műveik”-et mondták el, ezek a kis közbeszólások, amelyek egy Vázsonyi-beszédet akarnak pályájából kizökkenteni. Vannak közbeszólások, amelyeknek a súlya pillanatnyi röptében is egész beszédekkel nyom le, vannak közbeszólások, amelyek huszonnégy óra alatt „Szálló Igék” lesznek, közbeszólások, amelyekben egy szóban egy egész szituációnak minden abszurduma visszényl kap, közbeszólások, amelyek vitákat, sőt szituációkat döntenek el, közbeszólások, amelyekben poentje fénylik fel egy egész parlamenti küzdelemnek, közbeszólás, amely portré, közbeszólás, amely olémia, közbeszólás, amely történetírás. Ilyen „Vázsonyi-féle” közbeszólás azonban... nem tisztelte meg Vázsonyi beszédét. Ezeknek a közbeszólásoknak a javarésze szárazabb volt, mintha ugyanazt három órán keresztül mondták volna el, régi frázisok lomha, konfúzus botorkálása, frázisok, amelyek felröppenni sem tudtak, főleg az úgynevezett kisgazdapártból, mert hiszen a repüléshez szállni kell, a kisgazdapártnak pedig rég nincs szárnya, — csak jobbszárnya. Nagyatádi Szabó Istrán még egy hatalmas feltörekvő társadalmi réteg érdekes kifejezőmódja volt, szimbolikus kapcsolat a röggel, — ezek... ezek már csak mamelukok, leltári voksolók, láthatárak a kisüst napkorongjáig ér, mögöttük még nincs semmi, hátsó összekötletésük a falval rég leomlott, előttük sües semmi... a márciusi tizenkét pontot már rég odaadták... a tizenhat kisgazdapontokért, amelyek legnagyobb részét szintén nem valósultak meg... Beszélni elfelejtettek, közbeszólni pedig még nem tanultak meg.

RAKOVSZKY ISTVÁN. Ébredők voltak már az ébredők előtt a City nagy liberálisai: hisz oly korán kelttek ők minden rendszerben, hogy okellenül megtalálták a maguk aranyát. Sorra ragadtak kardot a numerus clausus kormánya mellett is: ugyanakkor, mikor a régi néppárt vezére, a „békebeli antiszemizmus” nagy csatárja, Rakovszky István, a numerus clausus kormányai ellen hadakozik, nem a zsidóért, hanem... az igazságért, ahogy az igazságért hadakozik, a régi tüzzel és erővel, a franküggyben is. Ő, aki valamikor, túl a nagy Kriványon, úgy nézett le a szocialistákra, mint a sátnókra: most évek óta együtt riaskodik — bal- és szélsőbaloldallal, amellet, hogy alapjában megmaradt törhetetlenül — jobboldalnak. Mert ma is jobboldalibb és konzervatívabb, mint az az egész kurzus-társaság, mely nem a forradalom reakcióját jelentette, hanem egyszerűen a reakció forradalmát. A nagy francia katolikus reakció, a Chateaubriand-ok és Montalembert-ek hagyománya keresztelkednek Rakovszkyban a régi felvidéki földesúr oligarchikus hagyományával. Félig még Moesáry Lajos „Régi magyar nemese”, félig már a Grünwald Béla-szerű „Új magyar nemese” a régi Magyarországnak, csonka Magyarországon pedig azt a ritka típust képviseli, amely a forradalmat... az ellenforradalomban is utálja és konzervatív létére példát ad a liberalizmusból is azoknak, akik a liberalizmusból jobban tudtak élni, mint a liberalizmusért.

„Körbe=körbe“

Bécs 1920—21-ben. A nagy tőzsdei konjunkturának vége. Az üzletmenet sivár. Minden pang. A színházak üresek. A külföld nagy lapjai állandóan telve az osztrák nyomor esetelésével. Mintha csak szimbólum volna, az Operaházban Korngold Erich daljátéka van műsoron: „A halott város”. De Bécs még tengődik, Bécs még él, s az operának nagy sikere van.

Ebben az időben, ebben a légkörben tüzte ki a *Kammerspiele* a „Reigen” előadását. Bernau igazgató, aki az ősi évadot még Schiller „Don Carlos-ával, Ibsen „Peer Gynt“-jével, Shaw Androclous és az oroszán-jával, Strindberg „Pajtások” című darabjával kezdte — politikát változtat. Kiadja a jelszót: „Elég a komolyságból, elég a zománcozott irodalomból, jó nevek kellenek, de csak erotikával párosultan”. Gondja mindenkinek van elég, a színházban szórakozni akar. Nevetni, kacagni kell a közönségnek és hagyjuk az esztét, a szívet, a fő az ösztön, ezt kell megfogni és meglesz a táblás ház. S jött Wedekind, kis francia bohózatok, a „Flamme”, Müller Pestet is megjárt színműve, majd végül a „Reigen”.

Húszegynéhány évvel ezelőtt írta Schnitzler, mielőtt színrekerült volna. Nem lehetne tehát határozottan állítani, hogy a színpadnak szánta. Megírta, mert igazi és vérbeli író, aki nem parancsra dolgozik, azaz csak a lelke parancsára. Élt benne a téma, kikívánczolt belőle. Nem ez volt a baj. Az irodalom szabad, és aki korlátozni akarja, az maga korlátolt csupán. Korlátolt előítéletek, szenvedélyek, egyéni elfogultság által. S ilyen egyéni elfogultsággal találkozott egyes körökben Schnitzler a „Reigen” előadása alkalmából, mert valamikor megírta a „Prof. Bernhardt”-t.

A Városháza engedélyezte, a kormány betiltotta a „Reigen”-t. Majd színre került mégis. Felemelt helyárrakkal. Tüntetések, hírlapi csaták, uccai botrányok kísérték útján. Az emberek, mintha saját gondjukat elfelejtették volna, csak erről vitakoztak, bár zsebük és gyomruk egyaránt üres volt. Az egyik este búzbombák repültek a rivalda felé és a tüntetők — minden hazafiás felbuzdulás mellőzésével ugyan — kifosztották a ruhatárt. Bernau igazgató pedig felemelte a helyárrakat újból, „első az üzlet” felkiáltással.

Öt-hat éve ennek. S a „Körbe-körbe” nálunk most kerül terítékre, itt most folyik körbe-körbe a vita. Különös jelenség ez. Ma már független ország lettünk (szánalmas függetlenség ez bár), elszakadtunk Béctől. És mégis utána ballagunk mindenben. Most itt a nyomorúság, itt halt meg a konjunktúra, itt van vége az üzleti életnek és most jött meg hozzánk a „Reigen.”

Valamikor a *Thalia* akarta játszani, ahol még együtt dolgoztak Forgács Rózi és Hevesi Sándor. Akkor még egyikük se keresett mást: csak irodalmat. Ők gondoltak itt először a „Reigen”-re. Még Boda Dezső volt akkor a főkapitány, ő tiltotta be az előadást. Békevilág volt. S Bécsben ugyanakkor Lavedan friss malacság-ciklusa ment: „Az ágy”. S tényleg az ágy játszotta a címszerepét. Lavedan pedig ennek ellenére a halhatatlanok közzé jutott, a francia Akadémiába. Azóta be sokszor hamisították már a francia malacságot, francia esprít nélkül, míg eljutottak ahhoz a korhoz, ahol a francia pénzt hamisították, mindenfajta esprít és minden ész nélkül.

Schnitzler darabja nem francia utánzat, nem pornográfia, hanem irodalom. Hogy színpadra való-e? Más kérdés. A színpad az élet tükré kell, hogy legyen. De csak erotika, csak ösztön, csak torz és kellemetlen szín van az életben?

Előadják, nem adják elő? Csak abból a szempontból érdekel, amennyiben egy sereg igazi és tehetséges művész egzisztenciáját érinti. Hisz a darab címe magyar fordításban: *Körbe-körbe*. S ez a mi életünk ma: a nyomor körtánc. „Körbe-körbe”: az orvos nem fizet a fia házitanítójának, mert az ügyvéd-páciensnek nem

fizet gyáros-kliense, a gyárosnak a kereskedő, a kereskedőnek az iparos, az iparosnak a nála dolgoztató mérnök, a mérnöknek a bankár, a bankárnak a földbirtokos, a földbirtokosnak a gabonabizományos, ennek a tőzsédés, neki a komittense az orvos, így kerülünk ismét az elejére, körbe-körbe, senki se fizet, most senkinek sines pénze és mindenkinek van gondja, mert ha a színpadon nem is, de az életben máris mind Schnitzler darabját játsszuk, azzal a különbséggel, hogy nem a szerelem vándorol virágról virágra, hanem a nyomorúság járja körtáncát. Ebből a körmagyarból elég lenne már, erre is gondolni kellene, igaz, hogy nem Schnitzlernek, hanem más úgynevezett „felelős” tényezőknak.

Vázsonyi János

A frankvita mérlege

A király int és a hegyek megmozdulnak — mondta alattvalói hódolatának mámorában Corneille, amikor XIV. Lajos megnyitotta a Riequetti-féle esatonát. Szerdán még nagyobb dolog történt a nemzetgyűlésen: a miniszterelnök intett és az erdők megmozdultak, tar gallyaikon megint végigzúgott az „igen”... elfogadták a parlamenti vizsgálóbizottság többségi jelentését. A kormány ezáltal megkapta a felmentvényt és a jámbor egységspárti lelkek talán azt hiszik, hogy a frankügy is megkapta az — elintézt. A frankvitának azonban mindenesetre vége, megölte a „zöld sugár”, amelyről Jules Verne olyan szép ifjúsági regényt írt, a zöld sugár, amely a klotürlámpában gyulladt ki. A frankvitának vége, a frankügy pedig szépen megy tovább a maga útján, még a maga parlamenti útján is, hogy egyebet ne mondjunk, a Pallavicini-féle mentelmi vitában. S egészen bizonyos, hogy a frankvita lélekvándorlásának tüneiménei bontakoznak majd ki a költészetési vitában is...

A miniszterelnöknek és Pesthy Pál igazságügyminiszternek, főleg azonban a belügyminiszter úrnak záróbeszéde, amely hála a klotürnek, igazi zárótűz volt, öt költségvetési vitára való anyagot összehordott. Mikor Lamartine nagy munkája, a Girondisták Története megjelent, az idősb Dumas a hódolatnak azzal a kétes kifejezésével üdvözölte, hogy: „Uram, Ön megcsinálta a lehetetlent, a regény rangjára emelte — a történelmet”. De ez semmi a kormánypárt vezéreinek példátlan bűvészmutatványához képest, akik a történelem rangjára akarták emelni — a regényt. Ám menjünk sorjában...

A második féлдőben, Genf után bontakozott ki igazán a frankvita, amelyről, mint a mult héten megírtuk, az igalmaknak nagy City-beli barátai, lemondóan konstatálták, hogy az már: fád. Az unalom, amelyet Bismarck is súlyos politikai betegségnek mondott, mint annyiszor, most is gyógyítható betegségnek bizonyult s unalomüzőnek vagy gondüzőnek feltűntek a Pallavicini beszédének éles vágásai, Sigray „ciklopsi” vádjai, amelyek hozzávetőleges számítás szerint legalább ötven „igen”-szavazatot nyomnak le a mérlegen, a Zichy János beszéde, amely alapjában nem volt más, mint bársonykesztyű a kisebbségi jelentés vaskezén és az Apponyi Albert gr. beszéde, amelyben sok fentartás van ugyan és kerüli a nyílt ellenzéki állásfoglalás formalizmusát, magára a rendszerre nézve azonban már nem is kritika volt, hanem gigantikus fejszecsapás.

Aztán jött néhány kormánypárti szónok után, akik eddig — csüggedt madarak! — „száraz ágon, hallgató ajakkal ültek”, a Vázsonyi hatalmas beszéde. Önmagában is: egy megnyert csata, amelyről más helyen emlékezünk meg. Utána, hogy az izgalmakra úgyszólván idegek ne panaszkodhassanak túlságosan fád, terpesztő frankvitáról, a Rakovszky István felszólalása, amely alatt a kormánynak és pártjának hamar rá kellett

jönni, hogy a régi nagy parlamenti bajvivásoknak ez a Toldi Miklósa ma is: csupa tűz és vihar.

Andrássy felszólalása egészítette ki a „nagy beszédek” sorozatát, aztán jött, hogy Carlyle szavaival éljünk: a „némák népe”, a kormánypart, néhány szónokkal. Ez a párt igen ökonomikusan, már csak kevés munkát bízott szónokaira. A munka jayát elvégezték a klotürlámpa villamoshuzalának bekapcsolásával, ami most nagyszerűen pótolja a takásművészetnek ama közmondásos remekét, amely mint elnöki zsebkendő hívogatta valamikor szavazásra a szavazásra sóvár mamelukokat. Ez a zsebkendő — akáresak a klotürlámpa — egy drámai tévedés szimbóluma: annak a tévedésnek, amely egy kiesikét a katasztrófa peremére sodort egy egész nemzedéket, hogy amiről nem beszélnek: az nincs.

Valóságos világtörténete van mindannak, ami nem szólalhatott meg a parlamentben. És egy világtörténetet lehetett volna megspórolni néhány bővített mondattal, ha idejében zavartalanul elmondódhatik. A klotürlámpa kigyult s már a klotürlámpa dicsfényében hangzott el a három miniszteri beszéd, Pesthy Pálé, Rakovszky Iváné és Bethlen Istváné.

Az igazságügyminiszter úr nyitotta meg a tüzelést. Túlzás volna azonban azt mondani, hogy előkészítette volna a talajt a többségi szavazások gyalogsági tömegátadására. Ami a belügyminiszter úr beszédét illeti... esodáljuk, hogy a naptár nem tébolyodott meg zavarában: mintha rég kihült világok geológiai őskorába süllyedtünk volna vissza alatta, vissza: a kurzus paleontológikus korába, 1919-be és 1920-ba, mikor kriptogám történetek járnak körül és különböző „kilengések és felbuzdulások” atrocitásai a nekibúsult hazafiság mondva csinált romantikájának tüzijátékában jelennek meg; mikor az emberek elhiszik a mérgezett tük meséjét... De ennek a korszaknak vége van, most a tényekre ténnyel, az évrre érvvel kell felelni s épp ez hiányzott a Rakovszky Iván beszédében, amely egy állandó másról-beszélés volt, s majd azt mondhatnók: indokolás az Apponyi beszédéhez, amely belügyi rendszerváltozást követelt.

Ezt a rendszerváltozást meg is ígérte a következő szónok: gróf Bethlen István, mikor — és ez a beszéd súlypontja, miután a frankügyről magáról nem volt sok mondanivalója, s hasonlóan nem a genfi útról sem, amelynek természetmánya fölött meglegedését fejezte ki — hadat üzent a titkos társaságoknak. Ez a hadüzenet meglepő, hisz az ellenségről, amelynek ismeretlen tartózkodási helyére szólt (a cím- és névtárban legalább nincs benne a titkos társaság), több ízben azt hallottuk, hogy nemcsak hogy ismeretlen, de ... nincs is; hogy a konszolidáció magasan süttő napja rég megsemmisítette a titkostársaságosdi mikrobáit; hogy létele: csak vakhír, baloldali látomás; ellenzéki rémlátás. Most egyszerre azt halljuk, hogy Apponyinak igaza van, végezni kell a titkos társaságokkal, végezni, nem is deklarációval, hanem cselekedettel. Ami még a legprimitívebb számítás mellett is nyilvánvalóvá teszi, hogy itt — enyhén szólva — egy óriási restancia van.

Ha Bethlen most le akarja törni a titkos társaságot, az legalább is azt jelenti, hogy azok eddig nem voltak letörve. Ha új rendszabályokat hirdet, ez önvalóság és fegyverletétel, konstatació az eddigi rendszabályok elmaradásának. Mindebből mi következne logikusan? Az eddigi rendszabályok nem voltak jók, tehát jöjjön egy új kormány más rendszabályokkal.

A Bethlen-politika azonban mást mond: az eddigi politikám megbukott, tehát jöjjön egy másik politika... de azt is én csinálom. Nem új tünemény ez. Vagyis: a titkos társaságok körül s az egész konszolidációs politikában az ellenzék van igazolva — hadd jöjjön hát az ellenzék politikája, de én általam. Nem új politika ez, már lord Beaconsfieldről mondták, hogy fölszedte a wigh-ok ruháit, míg azok a vízben fürödtek... sőt,

ami Bethlennek eddigi politikájában konszolidációs eredmény, az mind csak kormánypartosítása volt a bal- és szélsőbaloldalon üldözött igazságoknak.

Ez volt a frankvita záróakkordja: harc a titkos társaság ellen, amit ha Bethlen négy esztendő előtt indít meg: most nincs is frankvita. Így azonban van, a szavazás után is van... A frankvita mérlege nem olyan acélból készült, amelyben a kormányparti szavazatok tömege lenyomja az igazságot. Ezt az eredményt — boesánatot kérünk! — már a szavazás előtt is ismertük. A baloldalon talán illúzió volt azt hinni, hogy a jobboldalon és a jobbközépen — hogy Taine-nek a napoleoni korszak pártjait jellemző kifejezésével éljünk —: megmozdulnak a „kiközvetett lelkiismeretek”... de még nagyobb illúzió a jobboldalon azt hinni, hogy a frankvita el van intézve. Hogy is mondta gróf Bethlen István januári beszédében: ezt nem lehet szavazással elintézni!

Polonius

Elég volt az amerikázásból!

Nyílt titok immár, hogy a főváros vezetősége a törvényhatóság megalakulása óta félárbócra engedett munkakészséggel dolgozik. Az elmúlt hónapok alatt valamennyien azt vártuk, hogy fokozott munkakedvvel és az emberfeletti súlyos gazdasági viszonyok között sínylő fővárosi polgárság sanyarú helyzetének felismerésével, előrelátó gondossággal és a gazdasági problémák támogató, szociális megoldásával fog a főváros vezetősége segítséget nyújtani a szörnyű idők elviseléséhez. E helyett a rég leplezett struccpolitikával találkoznak. A megoldásra váró és a főváros minden egyes lakosát annyira közelről érdeklő problémák el nem intézett aktatömegei mögé bújva, abban bizakodnak, hogy kisdéd játékaik ilyként való üzése által érdemessé teszik magukat arra, hogy a státuszrendezés személyükre nézve kedvezően történjék, sőt mi több, jelenlegi elsáncolásukban pozíciójukat megtarthassák. Minden egyes pártnak és frakciónak jóindulatára vadásznak, csak a főváros egyetemes érdekeinek kötelesegteljes szolgálatáról felejtkeznek meg.

Egyenesen sértő a törvényhatóság közgyűlésépel szemben, hogy a főváros vezetősége oly tárgyiszorozatot mert e héten is előterjeszteni, mely jelentéktelenségénél fogva a legkisebb falusi kupaktanácsnak is szegényére válnék. De gondoskodnak arról is, hogy ne is legyen módjában a törvényhatóságnak érdemleges munkát kifejtteni, mert az egyes bizottságokat sem hívják össze, hiszen a lázas semmittevés közben erre már nincs idő.

Valamennyiünket a legsúlyosabb gazdasági problémák nyomnak, de a közgazdasági bizottság anyaghiányában nem hívható össze. A legküzszáltabb jégi helyzetek várnak tisztázásra, de a jogügyi bizottság összehívása nem aktuális. A különböző üzemetek és városi intézményeket ellenőrző bizottságok munkája elé „mit háborgattok, mi jól érezzük magunkat” gondolatbeli jelszóval sorozatos akadályokat gördítenek és a kötelességüket teljesíteni óhajtó bizottsági tagokat a vezetőség által majdan történő inicitálással próbálják türelemre és egyben elkedvetlenítésre bírni.

Jó urak, kik visszaéltek jólneveltségük türelmével, elég volt ebből az amerikázásból! Becsületlen szándékú, az egész főváros lakosságának érdekét szolgáló jó munkát követelünk és aki ennek ellenszegül, útjában áll, vagy teljes munkacerejét lelkesedéssel nem állítja sorompóba, annak távoznia kell! Ezt keresztül-visszük, mert ez valamennyiünk erkölcsi kötelessége.

Dr. Hegedüs József

Mi sem teszi nagyobbá az embert, mint egy nagy fájdalom.
Musset

1926-os kalandfi

Irta: KRÚDY GYULA

Fischer Mihály nevű pesti fiatalember, aki a közelmúlt hetekben vérengző párviadalairól vált nevezetessé, visszatért oda, ahonnan elindult: a gyermekkori mesemondásokba. Ahonnan egykor a nagyerejű szabómester, a Fanyűvő János, a Bab-szem Jankó és a többi népmesebeli figura elindult, hogy végre-valahára rendet csináljon ezen a világon, ahol a gyenge, szegény embereket mindig elnyomták az erősebbek. A győzedelmes párhajokat álmodó Fischerünk esetében talán azt a momentumot sem szabad kifejezteni a történetírónak, hogy a fiatalember éppen egy regényes korszakot választott képzelte kalandjai időpontjául, amikor az ország urai arra szövetkeznek, hogy hamis papirosokat nyomtatnak valamely fantasztikus célből és amikor a magyarok bizonyos hányada csak éjszakánként, álmában szokott jóllakni. Ebben az időpontban álmodja magát a pesti fiatalember rettenthetetlen viadornak, aki (ez mentsége) csak a megszállott területekről érkezett spadassinokat és törmestereket kaszabolja össze, de szűkebb hazájából senkit sem állít kardja elé.

Ebben a fantasztikus korszakban Fischerünk a párologva szállósó pecsenyéstálak és a ravasz külföldi bankárokat is megtévesztő hamis papirosok helyett: lovagi küzdelmekkel álmodik. Mindenkinek felhasítja az arcát, aki Dulcinea-jára nézve veszedelmes lehetne. Kik ezek a hódító lovagok? A Jósika Miklós cseh hordóváraiból való zordon vitézek, akik azért szállnak alá mogorva hegyeik közül, hogy annak a pesti úrnőnek az elrablására szövetkezzenek, akit Fischerünk oltalmaz. No de Fischerünk nem lusta, balkézbe kapja a kardot, mert hallotta, hogy a legveszedelmesebbek az úgynevezett balog vívók szoktak lenni. A Kis-Kárpátokból leszállott gazdag földbirtokosok — akik bizonyosan ódon kastélyokban laktak —, a Prága-környékbeli gyalogezredek vívómesterei — akik valamikor magyarok voltak —, és mindazok, akik e középkoriasan szerelmes összeesküvésbe keveredtek: Fischerünk kardvágásait sínylik. A Holubárok derék plezúrokat visznek haza a pesti tornából, amint már a Hunyadiak óta köztudomású dolog ez. — De hát mivel is álmodhat egyébbel a sóvárgó pesti fiatalember, mint a letipott Holubárokkal, ebben a korszakban, amikor a régi zászlósurak és országispánok késői maradékai ugyancsak középkori kalandokkal álmodoznak?

Nem olyan kinevetni való, hóbortos figura Fischerünk, mint az első pilanatban hinnénk. Amint a maga kora megszülte Don Quijote-ot, olyanformán jött elő időnk eltorzult méhéből az egykori kis kereskedőinas, aki cseles karddal párviadaloikat hamisít a maga mulattatására. Fischerünk, amikor az első szlovenszkói vasgyúrót forgácsá vagdalta álmában: bizonyára nem gondolt arra, hogy még országos érdeklődés támad mesemondása után. Csak az első mese után nézett körül, hogy voltaképpen hová is került: egy olyan országba, ahol irtóznak az emberek a sírbavivő igazságoktól, ellen-

ben annál inkább óhajtják, vágyják, epedik a kacsaringós hazugságokat. Egy olyan országban mondta el első meséjét Fischerünk, ahol ugyan meséskönyveket nem nagyon olvasnak, de mindenki abból él, hogy önmagát ámitja regélésekkel. Az adófizető, a kereskedő, a polgár, a civil, a katona és mindenki, aki a jelen sanyarúságában nyögdécsel: mind azzal ámitja magát, hogy a mostani valóság nem igaz, hogy tulajdonképpen gyönyörűbb a helyzetünk, csak a rajtunk lévő boszorkánynyomás miatt nem nyujthatjuk ki kezünket a nagyszerű élet után. Elvarázsolt gazdagemberek vagyunk, kincsünket sárkány őrzi, amelynek csak a fejét kell levágni, hogy mindenki megint boldog ember lehessen ebben az országban...

Természetes, hogy a hazugság labirintusában tovább lépdelt előre F. M., amikor észrevette, hogy ebben a korban csak annak van valamelyes tekintélye embertársai előtt, aki a legnagyobbakat lóditja. A köztisztélet édes víz, amelyből nem győz eleget inni, aki egyszer megkósolta. Fischer tehát tovább hazudott, mert már nem állhatott többé vissza az élet közlegényei sorába, amikor a közfigyelem reáterelődött. Nem szökhett el többé a hazugságai elől, nem vonulhatott vissza ama senkik közé, akikből a világ áll. Sarzsi lett egyetlen hazugság révén és napról-napra avanszírozott. Ki tudja, mire vitte volna még a hazugság lajtorjáján, ha a St. Hermandad sibirjei nem ütik bele az orrukát e fantasztikus lovagmesékbe!

A haza vére

Irta: SOMLYÓ ZOLTÁN

*Korok letűnnek s új korok születnek,
az egyik istenes, a másik ledér.
De minden korból két nagy láng világol
s e két nagy láng: a polgár s a kenyér!
És minden dolog ezen a világon
e két láng fölött sítsteregve fő —
Ez a világokat tartó igazság!
Ez minden bánat és minden vigasság!*

*A polgár békeességben jár a járdán
és ő javítja meg, ha kilyukad.
És ő vigyáz, hogy senkit ne harapjon
lábikrán az a kutya, mely ugat.
És ő vigyáz az állam tarsolyára,
hogy legyen benne mindig bor s kalács. —
Őerte fárad és kél reggel jókor,
Őerte vérzik, őerte csókol.*

*És a kenyér?... A malmoknak kövéről
a polgár ablakán be nem pereg...
Ezt jól tudják e kinterhes világon —
de nem tudják az éhes gyermekek!
Csak nézik fénylő, nagy, meredt szemekkel
a kenyér után rohanó apát.
Ezen épül a koldússág s a bőség
S a széthúzás ellen az egyenlőség!*

*Keserű szájjal a keserű polgár
mindég keserű kenyeret szerez.
A megalázottság a bűn kovásza,
Az öntudat életet fűszerez!
Korok letűnnek s új korok születnek,
de az igazság mindig egy marad!
Lent is, meg fent is értsék hát meg végre:
a polgár s a kenyér — a haza vére!*

TORZTÜKÖR

A gödölye

— Husvétii mesecske —

Egy gödölye, egy gödölye, melyet atyám vett két aranykoronáért, vagyis huszonkilencezer papírkoronáért, egy gödölye, egy gödölye . . .

Jött az ügynök és félmillió papírkoronát adott a gödölyéért, melyet atyám vett kettőért, egy gödölye, egy gödölye . . .

Jött a marhakereskedő és egymillió papírkoronát adott a gödölyéért, melyet félmillióért vett az ügynök, melyet atyám vett két aranykoronáért, egy gödölye, egy gödölye . . .

Jött a nagyvágó és másfélmilliót adott a gödölyéért, melyet egymillióért vett a marhakereskedő, melyet félmillióért vett az ügynök, melyet atyám vett két aranykoronáért, egy gödölye, egy gödölye . . .

Jött a vendéglős és kétmilliót adott a gödölyéért, melyet másfélmillióért vett a nagyvágó, melyet egymillióért vett a marhakereskedő, melyet félmillióért vett az ügynök, melyet atyám vett két aranykoronáért, egy gödölye, egy gödölye . . .

Jött a vendég és ötvenezer krónt fizetett egy századrészéért a gödölyének, melyet kétmill. vett a vendéglős,

melyet másfélmill. vett a nagyvágó, melyet egymill. vett a m. ker., melyet atyám vett két a. k.-ért, egy gödö . . . egy gödölye . . .

Jött egy másik vendég, aki harmincezer fizetett azért a századrészéért a gödölyének, melyet az első vendég mint ehetetlen bécsi szeletet visszaküldött, melyet kétmill. vett a vendéglős, melyet másfél mill. vett a nagyv., melyet egymill. vett a m. k., melyet félmill. vett az ü., melyet aty. vett két a. k., egy göd . . . egy gödölye . . .

Jött a harmadik vendég, aki huszonezret fizetett azért a századrészéért a göd.-nek, melyet a második vend. mint ehetetlen Eszterházy-rostélyost visszaküldött, melyet az első vend. mint ehetl. bécsi szeletet visszaküldött, melyet 2 mill. vett a vendégl., melyet 1½ mill. vett a nagyv., melyet 1 mi. vett a m. k., melyet ½ m. vett az ü., melyet aty. v. két a. k., egy gö . . . egy gödölye . . .

Jött egy jótékony úrhölgy, aki tízezer krónt adott egy kétszázadrész gödölyéért és nagy ünnepség keretében kiosztotta azt száz szegénynek, akik heveny-gyomormérgezést kaptak a gödölyétől, melyet mint ehetetlen visszaküldtek a vendégek, melyet 2 mill. vett a vdgls. melyet 1½ mil. vett a nv., melyet 1 mi. vett a mk., melyet ½ m. vett az ü., melyet a. v. k. a. k., egy g. . . egy gödölye . . .

És végül jött Isten. És fölvilágosítást kért egy püspöktől meg egy rabbitól:

Egy kislány: Nem látták, kérem, a mamámat?

A rendőr: Hogy néz ki a mamád?

Egy kislány: Ahogy ő kinéz, András bácsi! . . . Sok-sok festék van az arcán és főtt kilátszik a lába.

Góthné (Gombaszögihez): Nézd csak édesem, a báró szemez veled.

Gomba: Tőlem szemezhet reggel, délbent, este.

Rajnai (Lukácshoz): Te valami pasz-tell-kékruhás nőbe vagy belebomolva. Góthné azt mondja, hogy illető hölgy a feleségem. Nem hiszem, nem lehetem.

Lukács: Ugyan! És miért?

Rajnai: Mert egy jólnevelt vígjátéki férjnek az ilyesmire csak a harmadik fölvonás végén szabad gondolni. Szervusz!

MÁSODIK ELHÚZÁS

Gomba: Mit gondol néni, megjön az uram?

Gazsi Mariska: Megjön. Mindenki megjön. A báró, a Góthné, a Góth, mindenki, mert ha az egész Lipótváros kényszer-egyezkedik is, két hely mindig jól megy: az „Abbazia” és Abbazia.

Gomba: Mit akar tőlem a báró?

Gazsi: Amit az urad már nem akar.

Gomba: De én szeretem az uramat.

Gazsi: Unsereimernek ezt csak a Nemzeti Színházban hiszik el. (El.)

Lukács: Asszonyom . . . Én minden örültségre képes lennék önért.

Gomba: Akkor ne ebbe a Blumenthal-színházba járjon, hanem a másikba, a revü-színházba.

Lukács: Ha meghallgatna! . . .

megfelel-e a valóságnak az a kőszá hí, hogy az embert a saját képmására te-rementette?

Molnár Jenő

A t. Házban

— Nézd csak, milyen dühös ez a Szomjas!

— Igen, akárcsak a Lehner.

— És miért dühös a Lehner?

— Mert *szomjas*.

606—303

— Úgy látszik, Bethlen az egységes-pártot hűség-szerűmmal oltotta be.

— Ezt nem értem.

— Úgy-e, most a „Hűség-szerűm 303” címen egy Bús-Fekete-darabot adnak! Nos hát, ez a bús fekete egységspártis 303. Vagyis pont a fele — Ehrlichnek.

Premiér után

— Ugy-e, ezt a „Maskará”-t *bolondságnak* keresztelte el a szerző? És legalább jó bolondság?

— Lehet. Nagy praxisa van benne. Már külügyminiszter korában is csinált néhány bolondságot.

Diagnózis

Rövid párbeszéd a klubban.

— Hallottad? Vázsonyinak megrontge-nezték a gyomrát.

— Na, és mi az eredmény?

— Megállapították, hogy Bethlen van a gyomrában.

— Hogyhogy? Hát hogy tudta Beth-lent bevenni?

Gomba: Akár százszor is. En suite. Majd megmutat az a Titkos Icéának! Százszor, érti? . . . (Rajnai belép.) A férjem. (Egy hölgy tűnik fel a háttérben. Rajnai utána.) A férjem . . .

Lukács: És most? . . .

Gomba: Nagyon téved, uram. Jobb nekem egy alvó férj, mint egy ébredő házibarát.

Lukács: Ébredő! Asszonyom, én nem vagyok semmiféle titkos társaság tagja.

Gomba: Ha Titkosé nem, akkor talán Gombáé? . . . (Ellenállhatatlan pillantás, a nézőtéri férjek Gomba-mérgezést kapnak.)

Lukács: Mit tegyek?

Gomba: Menjen Fischer Mihályhoz, maga — szájtepő!

HARMADIK KIHÚZÁS

Rajnai: Hípp-hopp, egy-kettő-három . . . Megvan! Az a pasz-tell-kékruhás nő a feleségem! Micsoda erkölcsök! . . . Szerelmes lettem a feleségembe! Szegény Szenes, hogy félhet a feleségétől, ha ilyeneket kell neki kitalálni. (Gomba jön.) Jó, hogy jössz. Gyorsan be kell fejezni a darabot.

Gomba: No hallod! És miért?

Rajnai: Mert kitaláltam, hogy tégedet szeretlek, a feleségemet. Ez pedig nem érdekes.

Gomba: És ezt most mondod, mikor már lejátszottuk a darabot!

Rajnai: Hát nem tudod? Nekem egy „Buta ember”-nek kellett lenni, hogy belőled olyan „Gazdag lány” legyen, mint a „dr. Szabó Juci”. (M.)

Az alvó férj

vagy:

ne hagyj magad, Szenes!

ELSŐ FELHÚZÁS

Góthné (a korzózó hölgyeknek): Gyerekek, idefigyeljétek. Tudok egy pletykát. A kis Szenes Béla dr. Szabó Jucinak kurizál.

A hölgyek: Na, és eredménnyel?

Góthné: Hogy kérdezhetitek ilyet? Esténként ezren és ezren nézik, hogy mit csinálnak és szegények nem tudnak magukra maradni.

Egy szellemes ficsúr: Pedig ezek bátran összeházasodhatnak. Ezeket még a tisztességtelen versenybírótság se választja el.

Góthné: Ha hallja! Mind a kettőnek megvan a külön színházi törvényszéke és a külön jó táblája.

Lukács Pál (mint báró, bankár és festő; utóbbi minőségében mesterien vonalaz a korzón és juszt se szól egy szót sem. A korzón és a nézőtér szépei kéjmérgezést kapnak.)

Ujhelyi Nándor (végigmegy a korzón, de — sajnos — nem mond egy disznó viccet sem).

Freystadtler lovag (végigmegy a korzón, de — sajnos — nem ad a koldusoknak egy vasat sem).

Fischer Mihály (a köpenieki mester-vívó, végiglejt a korzón, de — sajnos — nem tudja a végszót és itt sem vág be.)

SZÍNHÁZ

A mi korunk írói

— „Az alvó férj” és társai —

Írta: CSERGŐ HUGÓ

Nem *Molnár* Ferenc és nem *Herzeg* Ferenc, nem *Móricz* Zsigmond, sem *Karinthy* Frigyes, és nem is *Szomorú* Dezső vagy *Heltai* Jenő: — nem ők, a mi korunk írói. Ha egyszer-másszor őket is megkoronázza a közönségsiker, ez legfeljebb olyan kivétel, amely a szabályt erősíti meg. A szabály pedig *Kotzebue* óta: hogy *korának csak az lehet írója, aki nem a közönséget emeli fel magához, hanem maga tud leszállani a közönséghez.*

A mi korunk írói azok, akik megtalálják azt a témát és azt a hangot, amelyre napjainkban a publikum reagálni képes. Velük szemben megbukik *Molnár* „Riviera”-ja, részvétlenségbe fullad *Karinthy* „Holnap reggel”-je, szóhoz sem tud jutni *Móricz* vagy *Szomorú*, ellenben *Antónia*-sikerre tesz szert *Lengyel* Menyhért, amikor bölcsen nem egy új „Taifun”-t erőltet, viszont esődot mond *Herzeg* Ferenc, amikor a „Majomszínház”-zal hasonló babérokra pályázik.

„Szabó Juci”, a mult hét óta pedig „Az alvó férj”: a színház uralkodó planétája. Ehez tódl a publikum, ez kell a népek, övük a siker, a dicsőség, az ötven, a száz előadás és a vele járó sokszázmilliósi tantíem. Meg is érdemlik. És távol áll a lebecsülés szándéka attól a megállapítástól, hogy igenis *Fodor* László meg *Szenes* Béla a mi korunk írói. A kettő közt is elsőnek: *Szenes* Béla.

Hiába próbálna *Móricz* Zsigmond, vagy *Karinthy* Frigyes versenyre kelni a színpadon azzal a kedves, felszínes, könnyed stílussal, amely *Szenes* Béla monopóliuma. Tehetségük fajsúlya nehezedik rájuk és ha tudásuk merész röpte szárnyra kap, oda a ma közönsége nem is akar fölemelkedni.

Molnár és *Lengyel* néha még le tudják szerelni nagy tehetségük ballasztját, *Heltai* Jenő kedvessége is valahogy igénytelenségbe tudja néha veszejteni a maga mélyebb tartalmát, de azt már hiába határoznák el, hogy szintén írnak olyan darabot, amelyet *Szenes* Béla vagy *Fodor* László — elhatározásuk hajótörést szenvedne a maguk nagyobb és súlyosabb képességén. Hiába nagyobb író tehát *Molnár* vagy *Móricz*, hiába mélyebb költő *Heltai* vagy *Szomorú* — azt, amit *Szenes* Béla tud, azt ők nem tudják és *Szenes* tudását a legnagyobb közönségsikerek százas sorozatai szentesítik — ha nem is eljövendő korok, de — a mai kor értékévé.

A máról, a *„Nának tud írni Szenes Béla. Ez pedig csöppet sem lekiicsinylendő.* Tehetség ez, akárcsak az, amely a késő jövendőre alkotja a művét. *Madách* és *Katona* József elpusztult, de az „Ember tragédiája” meg a „Bánk bán” századok mulva is élni fog. *Szenes* Béla életében aratja sikereit, művei pedig sikereiben gazdagon élnek le életüket azalatt, amíg élnek.

Érdemes egy kis történelmi visszapillantást vetni ezen a téren egy-két évtizedre: *Drégely* Gábor nyitja meg a sort: „A szerencse fia”. Világsiker — minden komolyabb fajsúly nélkül és éppen azért az. *Földes* Imre: akadémiai pályakoszorúzott darabokkal kezdte és bukásra bukás volt a része, amíg egyszer a „Császár katonái”-val, majd a „Hivatalnok urak”-kal, „Halló”-val és főképp a „Grün Lili”-vel megtalálta a maga igazi tehetségét és a közönségét hozzá. *Bús Fekete* László „Búzavirág”-ja a kritikában megbukott, a közönségnél diadalt aratott. *Vajda* Ernő a külföldön

keresztül tör utat és sikert magának idehaza könnyed „mai” vigjátékaival. *Szenes* Béla „Buta ember”-e: százötven előadás, „Gazdag lány”-a: majdnem háromszáz. A Vigszínház virágkorszaka: a könnyű, francia darabok. A „Liliom” megbukott, amikor a „Loute” százsor ment. *Flers* és *Caillavet*: évekig a legjobb pesti márka... És ekkor évek multán jön *Fodor* László és megmutatja, hogy amit a könnyűtollú franciák tudnak, ő is tudja. „Navarrai Margit”-ja oly megdöbbentő egyenértéke a legjobb divatos franciáknak, hogy a rossz előadásban is egyszerre színpadi mesterré avatja a szerzőt. *A megdöbbentő benne csak az, hogy fiatal, tehetséges író az ambícióját ebben keresi és nem jut eszébe, hogy valami újat, valami merészet próbáljon.* *Szenes* Béla legalább pesti szint, pesti életet, mai pesti szatirát hoz, — vele szemben *Fodor* László: tiszta francia és ha a színlap — mint a „Szabó Juci”-é, magyar miliót jelez is, a levegő: francia.

Korunk e divatos, sikeres — és föltétlenül tehetséges — írói fölé az helyezi *Szenes* Bélát, hogy minden darabjában és legfőképpen legújabb darabjában, az „Alvó férj”-ben, a legjobban tükrözi a mi korunkat, a mat, a mai Pestet. Ez a monopolisztikus tehetség adja meg *Szenes* Béla külön értékmárkáját, természetesen mai valutában mérve.

A dunaparti korzó a 16-os meg a 8-as villamossal, Ujhelyi Nándor meg Freystädtler lovag közismert alakjával, démonjaival és aszfalthőseivel, az egész darab — mindenkihez közelálló témájával, hogy a férfi mind egykútya, mert csak a más nőjét becsüli meg és a magáé után is csak akkor kezd bolondulni, amikor azt hiszi, hogy a másé, — minden figurája, amelyikben mindenki felismerhet valaki olyat, akit maga is ismer: — mindez, igenis, érték, komoly érték, méltó a sikerre, és mert mai érték, tehát a ma sikerére. Emellett *Szenes* Béla ebben a darabjában becsülettel írói elmélyedésről is bizonyóságot tesz. Darabja elejétől végig nagyszerű, színes jelenetszövevéseivel a verbéli színpadi szerzőt igazolja benne, a második felvonás végső jelenetei pedig írói revelálnak.

Amikor így a legkomolyabb kritikai lelkiismerettel megadjuk *Szenes* Bélának a megillető komoly elismerést, amelyben méltán osztozik vele a *Vigszínház* és gárdája, a gyönyörű *Gombaszögi* Fridán meg a ragyogó *Rajnai* Gáboron kezdve; a nagyszerű *Góth-páron* keresztül, a kitünő *Béla* Miklósig, meg az ennivaló kis *Gajári* Klárikáig; amikor a tomboló közönségsikert kritikailag is fémjelizzük, hogy igenis, ez megérdemelt siker: — mégis következik utána egy szomorú „de”...

De — van-e vajjon az ilyen sikernek írói értéklejlesztő hatása? A komoly írói tehetséget inspirálja-e komoly és új alkotóvágyra? Nem az ügyeskedés ambíciója kerekedik-e fölül azokon is, akik nagyobbra, mélyebbre lehetnének hivatva? „Kunst geht nach Brot”: lett színpadi irodalmunknak szomorú jelszava. *Circulus vitiosus*: mélyebb és magasabb törekvést nem tud honorálni a mai közönség, nem is mer tehát hozni a mai színház. És ez a szomorú jelenség mutatkozik még az olyan tiszta művészi törekvésű színpadon is, mint amilyen *Forgács Rózsi kamaraszínháza.*

Szerzőavatás volt a héten ezen a kis színpadon: *Vázsonyi* János kis egyfelvonásosának, a „Címváltás”-nak bemutatója. Kedves és pesti darab. Könnyű, zavartalan huszonöt perceske, melynek derűjét finom szatira élezi esattanóra. Fialat szerzőnek nála is fiatalabb darabja, hiszen *nyolc évvel ezelőtt* íródott. Még olyan ifjúkorból való tehát, amikor a szunnyadó intuíció „Nachempfindung” gyanánt bontogatja első szárnyát. Az írói tehetség, a technikai készség így is kétségtelen. Mi véletlenül tudjuk: milyen messze van *Vázsonyi* János ettől az első kísérletétől. Ismerjük egy háromfelvonásos darabját, azt is talán már három-négy

éve írta: ebben már az „új“-nak, a „merész“-nek nagyot-akarása kefes utat a megnyilatkozásra. Tüdőbetegszanatórium, Davos, a tüdőbetegek megkapó belső és külső miliójé, szerelem és élet a halál árnyékában: — ez a komoly, érdekes és értékes kísérlet nem tudott színre kerülni, de a nyolc évvel ezelőtt íródott, kedves, igénytelen, derűsen szatirikus tréfa igen, mert ez pályázhat korunk tetszésére, amíg amaz komoly és komor értékével hiába kopogtat a színpad ajtaján.

Forgács Rózsi stílusos művészte, amelyet az igazgatás alkalmazkodó megalkuvása számkivetett a Nemzeti Színház öt megillető színpadáról — saját kis színpadán szolgálja a legtisztább művészetet és művészetet szolgált **Vázzsonyi** János kis darabjának előadásával is. A stílusos műsorban, **Gogol** és **Csehov** remeke mellett, **Vándor** Kálmán elmés és bevált egyfelvonásosa mellett, a „Címváltozás“ új íróhozott, író, akinek nyolc évvel ezelőtt született kedves kis darabja méltán kelthet érdeklődést újabb írásai iránt, amelyekben *igazi* tehetsége az ifjúság merészségével már bátrabban bont szárnyat.

Dehát mit ér az író merészsége, amikor hiányzik a színházak merészsége, hogy korunk írói mellett — akiket a *ma* közönsége akar — a *holnap* közönsége számára is tehetségeket fejlesszenek?...

Heti klapanciák

*A kormány vád alá helyezése fölött
mi kár volt vitatkozni, mi kár!
Bethlen gondosságból jóelőre magát
hivatalból vád fölé helyezte már...*

*Igaza van annak a Fischernek,
megszólni őt, nincsen rá semmi ok!
Én is ugyanazt csinálom, amit ő:
egymagamban jó sok pár bajjal vívok...*

—Lyó

Kis Komédia

Vissza Óbudára! Nincs baj!
Eine Stunde in der Irrenanstalt
ROTT és STEINHARDT
Kezdete 8 órakor

**Tűz ellen biztos a harcod,
Hogyha veszel „Minimax“-ot**

Magyar Minimax Rt.
Gyár: Rózsa ucca 85. Telefon 37-31

MANON-BAN

Putty Lia és Wladimir Gaidarov
óriási sikert aratott
DÖMÖTÖR ILONA ÉNEKEL

Ősvilág az ősvadonban

Tinta Matyi Kalandjai

UFA Híradó és a
Magyar Híradó
az UFA filmszínházban

BUDAPEST

Így nem mehet tovább!

Járdafoglalási díjszabás... orvosi és ápolónői állások rendszeresítése... vízművek és szivattyútelepek átalakítása... telekszabályozás... alapszabályjövahagyás... A törvényhatósági bizottság márciusi közgyűlésének tárgysorozata szolgált ezekkel az ideges türelmetlenséggel várt szenzációkkal. Siralom volt ránézni erre a várospolitikai étlapra, de még siralmasabb végignézni, amint a városatyák mohó étvágygal nekiesnek a föltálatlalt semminek és mikor fölkelnek az asztaltól, majdnem éppen olyan éhesek ők is, mint a cifra tanácskozótermen kívül rekedt éhező tömegek.

Ha aza kis elmaradthatatlan esetepaté nem élénkítene a közgyűlést, ami úgy beletartozik a programba, mint mazsola a kuglófba, **Kuna Pé András szobrával lehetne legbeszédesebben jelképezni a főváros mai kormányzati szellemét, a kimult, de temetkezni nem akaró kurzusnak ezt az idétlen csökkenényt.**

Csupa átmenet, ideiglenesség, fél-megoldás, negyedikrehabilitáció és tized-eredmény az egész vonalon. A kormányhatalom „nyepozvolim“-ja béklyózza ájult benulásba a várost s nem engedik, hogy erőre kapjon. Itt a tavasz, — és sehol semmi munka. Tétlenül lankadank le a kezek, minden sorvad, csak az inség tetéződik. Szociális intézmények egész sora, beruházások tömkelege vár alkotó, buzdító energiákra — és marazmus ólmát rakják a közgyűlésre.

A városháza csillárai körül szürkén imbolyog a társalgóból terjengő füst, de nem tudja eltakarni a sívárság nyomasztó képét, amely ezekből a fényes termekből az uccákra, a nélkülözés, az inség síkatoraira vetődik ki. A közgyűlésnek látszat szerint gazdag — mert hosszú — programján nincs egyetlen népjóléti ügy, amely százazrek és százazrek napi gondját egy házszálynival elviselhetőbbé tenné. A legridegebb osztrák-rendszerű fortwurstlítás rozoga szekerén cammog a szürke közigazgatás, mintha kiszállt volna a lélek emberekből, dolgokból, intézményekből. Tavasz ébredését a dunai hidakon öngyilkosjelöltek kábult ödöngése, esődbehajszolt iparosok és kereskedők őrzőngő kétségbeesése köszönti, — a városi tanácsban pedig az impotencia kurzus-tömjénű hallelulája.

Meddig tarthat még ez a lidéres állapot? — kérdezik a közgyűlés tetteszánt, tettekész tagjai, akik a főváros közönségének megmozdult lelkiismeretét képviselik, akiket a demokráciában megújított népakarat jelölt ki a pusztítás és gyűlölködés rendszerének megszüntetésére, az egyenlő jogok és a szociális fejlődés szolgálatára. A demokratikus szellem, a szociális érzés, az élet mindennapi szükségleteit felismerő készség fűti át a közgyűlés többségét, de hiába... mikor a tanács, élén a Tegnap polgármesterével, az égető problémáktól a forrótalat kerülő maeska óvatossárranásával onson el, irányítás nélkül hagyva az egész közigazgatást s ráadásul a közgyűlést.

Nem, nem, ebbe a mostani tespedésbe, ebbe a mostani semmittevésbe, az „ut aliquid fecisse videatur“ zsvajos komédiájába *nem megy bele, nem mehet bele* a sveres népjóléti reformokat váró demokratikus várospolitika.

Ahol drágább a esajkaónozás, mint az új esajka. A demokráta bizottsági tagok hónapok óta elkeseredett harcot folytatnak a főváros javítóműhelyei ellen, melyek sokszáz kisiparos elől veszik el a kenyeret, *anélkül, hogy bármiféle altruista célt szolgálnának.* Az üzem vezetője, *Orczy Gyula* tanácsnok, a támadások hatása alatt ígéretet tett, hogy a javítóműhelyeket leépíti. Ez 1925 november elején történt. A javítóműhely mostani állagának felülvizsgálása végett az elmúlt napokban megjelentek a műhelyben pártjaik megbízásából *Tarr Béla* és *Latinák Jenő* bizottsági tagok és megdöbbenve tapasztalták, hogy a „leépítés“ tekintetében nem történt semmi. Ezzel szemben a megrendelések és a munkakönyvek felülvizsgálata alkalmával megállapították, hogy vannak tételek, melyeket a *magánipar 60%-kal olcsóbban* tudott volna szállítani, mint a javítóműhely. Megdöbbenve állapították meg továbbá, hogy az iskolákban leszerelt gázvilágításhoz szolgáló lámpakarokat a műhely minden elenszolgáltatás nélkül kapta meg a fővárostól, holott ezeket értékesíteni lehetett volna. Nem elég tehát, hogy a műhely a munkabérek után 60%, a felhasznált anyag után pedig 20% rezsit számol fel, de még *ingyen* anyagot is kap. Az iskolakályhák leégett öntöttvas alkatrészeit szintén a műhely kapja ingyen, beolvasztja, újra felhasználva bocsátja a főváros rendelkezésére és *ilyen anyag után is felszámítja a 20% rezsit.* 137 darab kórházi étcsajka ónozásért 1,700.000 koronát számított fel az üzem a fővárosnak, holott ezeknek darabja újonnan 16.000 koronába kerül. Szabad így gazdálkodni a polgárság adó-filléreivel...?

A nagyság igazi mértéke nem a siker, hanem a küzdelem.

Rákosi Jenő

Élni annyi, mint harcolni.

Seneca

KIS TÁRCA

A gyermek

Írta: Dr. BALLAGI ERNŐ

A napokban meghalt *Otto Ernst*, az ismert német író. Neve nem fog rákerülni az irodalom aranylapjaira, de azért kedves, derűs írásaival olvasóinak sok örömet és felvidulást szerzett. *Otto Ernst néptanító* volt és — bocsássák meg a néptanítókból lett írók — az ő és pályatársai műveiben mindig sok az iskolás elem. Még a nagy *Gárdonyi Géza* is preceptoros módon írja le a nyulak szigetének kolostorát, vagy *Attila* harcmodorát. De egyhez aztán kitünően értett *Otto Ernst*: a *gyermekhez*. Pesten úgy mondanák: „úgyis, mint néptanító, úgyis, mint többszörös családapa.“

Sok emberre bizonylan idegeneknek hatnak *Molnár Ferenc* „gyermekei“. Az író visszaemlékezésből és felnőtt korában élte át a gyermek lelkét. A Pál ucai fiúk: egészen szabályos társadalom, slemilekkel, intrikusokkal és hatalom-emberekkel. Afféle beleérzés, mint Maeterlincké a méhek társadalmába. Meg kellene hallgatni: mit szólnak hozzá a méhek? De az *Otto Ernst gyermekei: azok élnek a könyveiben.* A fiú: az fiú, a leány: leány. Megvan bennük a korkülönbség, a gyermeki logika, mely egészen más, mint az emberi logika. Mert a *legnagyobb hazugság, hogy a gyermek nem más, mint kicsiny ember. Még fiziológiailag* is más a gyermek aránya: nagy fej és felsőtest, rövid lábak. Az egészsége is más, a betegsége is. Amint a gyermeknek

SZOCIÁLPOLITIKA

A társadalom árvái

A modern társadalom sok fájó problémája között talán a legégetőbb a törvénytelen gyermek problémája. A szerelem gyermekéé, aki az álszentes moralitás szerint bűnben fogamzott. Igen, bűnben, de nem a szülők, hanem a társadalom bűnében, amely képmutatóan bélyeges megvételnek dobja oda a jövőndő reménységét: a gyermeket. Ha a számok szürke világába nézünk, a törvénytelen gyermek problémáját olyan kaotikus megoldatlanságban, kétségbeejtő összevisszaságban találjuk, hogy csak fájdalommal gondolhatunk arra a fölmérhetetlen erkölcsi kárra, amely ebből az egész nemzetre származik. Súlyos felelősség terheli a magyar törvényhozást, hogy még azokkal a kezdetleges intézkedésekkel is adósa maradt a társadalomnak, amelyek minden nyugati államban már régen beváltak.

A hivatalos statisztika szerint *csak magában Budapesten 3425 gyermek született házasságon kívül 1925-ben.* Megdöbbenő szám! 3425 gyermek, akit megbélyegzetten löknek ki az életbe, majd negyedfélezer veszendő lélek, akit apja megtagad, anyjának csak teher, kitevé a nyomor minden rémségének, a bűn minden csábításának, a járványok minden pusztító hatalmának. Születésüket bejelentik, a közgyám hivatalból gyámjuk lesz, az árvaszék a rendelkezésre álló kevés eszközzel a lehetőség szerint képviseli érdekeiket, ha lehet, tartásdíjat is verekszik ki az anya számára társadalmi egyesületek védőnői, lelkes, jólétkony, áldozatkész asszonyok figyelemmel is kísérik fejlődésüket, de *nagykonceptiójú, államilag megszervezett intézmény,* mely a szerenésétlenek sorsát intézné és megkönnyítené — sehol.

Bizonyos kísérletezések történtek már a kérdés megoldására. 1920 augusztus 9-én a belügyminiszter azt válaszolta a budapesti árvaszék fölterjesztésére, hogy fentartandó a hivatalos gyámság intézménye, amelynek végleges rendezésére

nem lehet érelmeszesedése, úgy nem lehet olyan társadalmi világnézete sem, mint a felnőttnék.

Az Otto Ernst gyermekei: gyermekek. Egyik novellájában vasárnap kirándulásra készül a család. Hirtelen fenyegető felhők veszélyeztetik a délután örömeit. A gyermekek, felöltözve, lesben állnak és meteorológiai megfigyelésekkel szinte bele akarják szuggerálni a természetbe, hogy az időnek ki kell derülnie és nekik mégis a zöldben kell elfogyasztaniok a vajaskenyeret. De nemcsak gyermekek az *Otto Ernst* gyermekei, hanem ma már *fájó és szép emlékei a béke boldog gyermekeinek.* S amint visszagondolunk ezekre a kedves és aranyló novellákra: meg kell kérdeznünk, vajjon megvannak-e még azok a *békebeli gyermekek,* akiknek a vasárnap kirándulás, a születésnap, az oszonna, a karácsonyest varázsa, a meglepetés, kézimunka és az évvégi vizsgálat, fehér ruhával és alkalmi szavalattal, voltak a legfontosabb és legnagyobb események?

Legutóbb egy tizenkétéves zalaegerszegi „költőnek“ megjelent egy versfüzete. Egyik versnek a címe: *„Tizenkét év.“* Az ifjú poéta elkeserű, hogy immár tizenkét év suhant el felette — *szinte patriárka-kornak* érzi az olvasó — és életében még nem volt semmi öröm, ellenben trónok, koronák omlottak le és az emberek szuronyal, fegyverrel, gyűlöléssel törtek egymásnak. Ez a vers: valósággal probléma. Túl van azon a háborús viceen is, hogy a háborús korszak gyermeke elhitte, mikor azt mondták neki, hogy a kifli magától felmászik a fára. Ma valóban úgy látszik, mintha *új gyermektípus* nőne fel, amely hatjegyű számokkal játszik és a gyermekkor egyjegyű problémái helyett az *élet hatjegyű problémáit* tanulja meg.

törvényhatósági szabályrendelet alkotását tartja szükségesnek. Az árvaszék ki is dolgozott egy tervezetet, melynek alapján az igazságügyminisztérium kezdeményezése folytán az előkészítő tárgyalások két évvel ezelőtt megindultak, de függőben maradtak és ma is függőben vannak. A személyi felügyeletet már évek óta társadalmi, gyermekvédelmi intézmények látják el, mint a hivatalos gyám képviselői és pedig: az Országos Stefánia Szövetség védőnői a három éven aluli gyermekekét, a három éven felüliek közül pedig a katolikusokét a Szociális Missziótársulat, a protestánsokét a Protestáns Nők Országos Szövetsége, az izraelitákét az Izraelita Patronage Egyesület. Ezek a nemes intézmények mindent megtesznek a gyermek nevelése, gondozása érdekében, de megfelelő eszközök híján nem érhetnek el teljes eredményt. Nem csoda, ha azt olvassuk, hogy az 1925-ben született és ugyanebben az évben meghalt 554 gyermek közül 212 pusztult el egy hónapon aluli, 248 egytől-három, 65 háromtól-hat, 26 hattól-kilenc és 3 kilenctől-tizenkét hónapig terjedő korban.

Lássuk, mi a helyzet a külföldön? Úgy Ausztriában, mint Németországban hivatalos szervek, Jugendamt-ok látják el más feladataik mellett a törvénytelen gyermekek nyilvántartásának és érdekképviseletének ügyét. Németországban a Reichsjugendwohlfahrtsgesetz, mely 1924. évben lépett életbe, szabályozza ezt a kérdést. A „Jugendamt“-ok magukba foglalják a hivatalos gyámság (Berufsvorwundtschaft) intézményét így maga a szervezet a hivatalos gyám és nem egy személy, mint nálunk. A Jugendamt keretén belül egy tanács működik, melyben egyes társadalmi intézmények vezetői, mint tanácsstagok foglalnak helyet. A Jugendamt-ok kiadásait a nemet törvényhatóságok költségvetése fedezi.

A törvénytelen gyermek mellett azonban ott a másik súlyos probléma is: az anya ügye. A hivatalos statisztika adatai szerint a Budapesten született törvénytelen gyermekek anyja közül 3425 törvénytelen, 1756 kiskorú, 1669 teljeskorú és 111 külföldi. Mi ezeknek az anyáknak a sorsa? A gyermek megszületik, kórházban vagy klinikán, azután az anya tíznapig veheti igénybe az ápolást. Hová

Az inflációs korszakból szinte típusnak számít az a lipótvárosi tizenkétéves kis diák, aki perselyében szokott és dollárt gyűjtött. Naponta átvizsgálta a valuták árfolyamait és leltárt készített a „vagyonáról“, beleszámítva az óralánca és zsebkése hullámzó árfolyamát is. A diákok számoló-cédulákat gyűjtöttek, ezeket — különböző árfolyamokon — cserélgettek, sőt szerencsésjátékot is szerkesztettek belőle. Egy könyv lapjai közé helyezték a számoló-cédulákat és késsel beleszúrták a könyvbe. A hol kinyílt a könyv, onnan a „nyerő“ elvehette a cédulát. Mikor pedig egyik osztálytársuk véletlenül Bécsbe utazott, diáktársai átadták neki duplumaikat és így szabályszerűen „kisibolták“ Bécsbe értékeiket, ahol megfelelő osztrák számoló-cédulákra becserezték. A háborús katonásdíjból, íme, ez lett az inflációs korszakban a tőzsde kerületének gyermekei között.

A mai gyermek mintha igazat adna az írónak, aki benne a társadalom kicsinyített típusát látja. De ez a látszat mégsem azt jelenti, hogy „új gyermek“ jelent meg a világ színpadán. Legfeljebb annyit jelent, hogy a felnőttek élete annyira megnőtt intenzitásban, hogy elnyom mindent, a gyermeket éppen úgy, mint az emberben is mindazt, ami a társadalmi, gazdasági és politikai lényen belül, mint tisztán emberi érzés él benne.

A mai korszak gyermeke éppen olyan átmeneti jelenség, mint a mai kor embere. Az igaz gyermek, az örök gyermek, a gyermeki gyermek azért nem halt meg, csak alszik. S mire az emberek el fogják felejtetni a valuta-átszámítást, az útlevelet és a politikai jelszavakat, addigra újra visszatérnek a békevilág gyermekei: az Otto Ernst külön világban élő, maguk problémáin okoskodó, bájos és derűs gyermekei.

menjen gyermekével? Dolgozni még nem tud, családja nincsen. Szükség volna tehát intézményekre, melyek az anyát, gyermekével együtt ezekben a súlyos napokban befogadják. Ilyen hely nálunk csupán három van: a Stefánia Anya Otthon és a két Szikraház, melyek talán a tizedrészét sem fogadhatják be a rászorulóknak.

És nem kisebb jelentőségű erkölcsi kérdés: a gyermek nevének rendezése. Külföldön a névadási törvény alapján a természetes apának joga van a maga nevet gyermekére ruházni, anélkül, hogy kénytelen lenne örökbe fogadni és esetleges törvényes házasságából származó gyermekeivel örökösödési szempontból egysorba helyezni a törvénytelen gyermeket. A megoldásra váró feladatok közé tartozik a törvényesítés megkönnyítése és a gyermekjóléti törvény külföldi mintára való megalkotása is. A mi szociális törvényhozásunk meglehetősen eszoka és kiépítetlen. Ugyanakkor, amikor harsogó szólamokat puffogatnak gyermekvédelemről, népjólétről, a szociális gondoskodás legelemibb feltételei hiányoznak. A nyíltzavazásos választáson nyugvó parlamentnek nemcsak a politika-erkölcsi, hanem a szociális érzéke is rikítóan hiányos. Csak az igazi demokrácia uralma oldhatja meg a törvénytelen gyermek problémáját.

Két erő tart felül a sokaságon: ítélet és akarat creje. Ítélet erős akarat nélkül lelketet a szenvedő állapotból, miben körülmény s társaság fogva tartják, ki nem emelheti. Erős akarat pedig ítélet nélkül átalakodottá s vakmerővé csinál s hibásan választott célok után törekszik.
Kölescy

Egyik átka a semmivé lett nagyságoknak azt látni, hogy a kicsiny emberek megmaradtak akkoráknak, amekkorák voltak.
Jókai

Nem az a demokrácia, amikor magamnak kérek jogot és a mások jogtalanságát nyugodtan nézem. Nem az a demokrácia, ha magam akarok a csúcsra felkapaszkodni és nézem a mélységben vergődők küszködését és nyomorúságát. A demokrácia nem egy embernek babérokkal övezése, hanem babér, jog, kenyér és szabadság mindnyájunknak, testvéreinknek is, akik lent vannak a mélységben.

Vázsonyi Vilmos

Becsületszavamra csak még egy hétig játszom a ROYAL-APOLLÓBAN!

Ilyen még nem volt! Egyetlen egy 10.000 koronás

Hadviseltek sorsjeggyel

nyerhető egy métermázsza arany, ezüst- és briliáns-ékszer. Azonkívül 35 főnyeremény és 5150 nyeremény

Szenzációs nyerési esélyek!

Rűzás feltétlenül április 10-én

KÖZGAZDASÁG

A gyáripár koncentrációja

Magyar Pál előadása

Közgazdasági életünkben eseménynek számít az az előadás, melyet Magyar Pál, az Angol-Magyar Bank ügyvezető-igazgatója tartott a Gyárosok és Gyárigazgatók Klubjában. Az előadás széles hullámokat vert az egész közvéleményben, bár megnyugtatót vagy vigasztalást aligha keltett, mert hiába a logikus okfejtés, mely az egész előadáson végighúzódik, hiába a jól megválogatott és felismert okorozat, a kivezelő út, melyet Magyar Pál előadásában megjelölt, nagyon is messzire vezet ahhoz, hogy belátható időn belül a magyar ipar és vele a magyar közélet gyógyulását remélhessük. Annál vigasztalanabb a helyzet és annival kilátástalanabb a jövő, mert a magyar ipar helyzetét kiválóan ismerő, szakavatott előadó valóban helyesen állapította meg a magyar közgazdasági élet betegségének diagnózisát.

Közgazdasági életünk nyomorúságának Trianon az oka, ez tagadhatatlan s azt is elismerjük, hogy a legjobb kormányok helyes intézkedései sem parírozhatták volna ki teljesen az elkövetkezett hétszükszandít. De azért bizonyos, hogy hozzáértőbb és a közjólét iránt nagyobb megértést tanúsító kormányok helyes intézkedései enyhíthették volna a mai kórállapotot s a mai helyzet ilyen síváran el sem következett volna.

A legnagyobb baj, hogy még mindig nagyrészt a kormány kezében van az orvoslás gyógyszere. Még mindig módjában van a kormánynak javítani, avagy rontani a helyzetet s az eddig tapasztaltak alapján kevés reményünk van arra, hogy javítani fog. Itt a tőke is magára van hagyatva s az ipari termelés maga lesz kény-

telen megtalálni a kivezelő útát. Ezt meg is fogja találni, csak az a kérdés, hogy hová fog az az út „kivezetni.” Az ipar koncentrációja — fúzió formájában is — amint azt Magyar Pál javasolta, tulajdonképpen leépítés, ami nagyon fájdalmas operáció. A gyáripárt nem menti meg, csak fájdalmát enyhíti, de a kisembereket, főnkreteszi. Ezek legkevésbé bírják az átmenetet, amely hosszúra is nyúlhatik, különösen ha a kormány politikájától van függővé téve.

A Futura föltámasztása. A Futurát is új életre akarják keltetni. Az egykor híres és nemzetközi viszonylatban is hatalmas gabonakereskedelem roskadozik. Nyolcvanéves cégek fizetésképtelének, s mikor ez a szerencsétlen, halálra ítélt kereskedelmi ágazat mint utolsó szalmaszál után kapkod a határdözület gondolatához, ugyanakkor versenytársat iakarnak részére állítani a Futurában, amely azután adóterhek nélkül, állami pénzzel végérvényesen tönkretetheti a halódó magyar gabonakereskedelmet. A közraktári intézményeket akarják a Futura üzletkörébe utalni. Ez az ígért azonban nem teveszthet meg senkit, mert hiszen a meglevő közraktárak is alig existálnak s annak országos kiépítése céltalan vállalkozás.

A m. kir. osztálysorsjátékot a pénzügyminiszter megbízásából a Pénzügyintézet Központ rendezi és bonyolítja le. Április 15-én kezdődik az új osztálysorsjáték, melynek játéktervét igen előnyösen megjavították. Sorsjegyek mennyisége 72.000, melynek a fele 36.000 okvetlenül nyer, tehát minden második sorsjegy nyer. A nyeremények összegét 55 és ¼ milliárd oronára emelték. A sorsjegyek ára: egész 200.000, fél 100.000, negyed 50.000, nyolcad 25.000 korona. Jutalom 3 milliárd, főnyeremény 2 milliárd korona, úgyhogy a legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 5 milliárd korona készpénz. Kisorsolás alá kerülnek továbbá 1000, 500, 400, 250, 200, 150, 100 millió stb. nyeremények.

NŐMOZGALOM

A Női Tábor

üdvözli Vázsonyi Vilmost

Abból az ünneplésből, amelyben Vázsonyi Vilmost születése napján párt-hívei és barátai részesítették, nem maradt el a Női Tábor sem, melynek nevében dr. Baracs Marcellné üdvözölte meg-hatott beszédben a Vezért.

— Úgy érzem magam, — mondotta —, mint gyermekkoromban, amikor atyánkat köszöntöttem virággal születése napján. Most is ez az érzés hat át, amikor a mi pártunk atyját és vezérét köszöntöm és szívünk virágait tesztem lába elé. Nagyon sokat köszönhetünk neki asszonyok, mert ő hozta meg nekünk a politikai jogokat, ő tette lehetővé, hogy a politika nagy harcában, mely ma az

élet harca, ott állhassunk a férfiak oldalán. A Női Tábor nevében köszöntöm Vázsonyi Vilmost, és kívánom, hogy a Gondviselés áldja meg őt mindazzal a jóval, amennyit megérdemel.

Propaganda-délután

Ezen a héten új női szervezet állotta ki a szervezkedés erőpróbáját, vezetőinek becsületére való sikerrel. A XI. választókerület női szervezete rendezett műsoros propaganda-délutánt a Központi Demokrata Körben, melyen mintegy háromszáz hölgy jelent meg. A kerület női szervezetének tagjain kívül ott voltak a vendégek sorában: Vázsonyi Vilmos, Vázsonyi Vilmosné, dr. Baracs Marcellné, dr. Bródy Ernőné, Szentirmay

Inné és a kerületi női szervezetek vezetői.

A hatalmas műsor első száma Pakols József képviselő előadása volt a nőmozgalom jelentőségéről. Lelkes szavakkal hangsúlyozta azt a nagyfentosságú szerepet, mely a politikai jogokkal felruházott Női Táborra vár. A nő kezében van a gyermek nevelése, az új nemzedéknek irányítása és fejlesztése, reá vár a humanitárius feladatok egész sora. A nőt uralja a világ, és sok mindent ér el szelid, halk szavával, amit a férfi brutálisabb ereje nem tud véghezvinni.

A nagy tetszéssel fogadott bevezető után megkezdődött a művészhangverseny, melyen Gáspárné Dávid Margit, az ismert íróő, Kőkény Ilona, Kovács Anna, Nyéky Éva, Surányi Margit és Pogány Béláné léptek fel.

A sikerült nőt délután rendezői Hatsek Gézáné, Wellkugelné Blum Ilka és Herczeg Béláné voltak.

BÉCS • BERLIN • PRAGA • MÜNCHEN • DREZDA

diadalmos sikere után ma először Budapesten

A RÓZSALOVAG

Az 5-ik avenue modeljei

Amerikai életkép hét felvonásban

Főszerepben: **MARY PHILBIN** és **NORMANN HERRY**

Rendes helyárák! — Megerősített zenekar!

MOZGÓKÉP-OTTHON (József 982-82)

Szerelmi játék két részben, 16 felvonásban.
Strauss Richard eredeti kísérőzenével
Rendezte Robert Wiene. — Pan világhítrskció

URÁNIA (József 121-35)

CAPITOL (József 43-37)

DEMOKRATA ÉLET

Vázsonyi ünneplése a Központi Demokrata Körben

Meghiit és forró hangulatú ünnepség színhelye volt vasárnap délben a Központi Demokrata Kör. Dr. Vázsonyi Vilmos születésének ötvennyolcadik évfordulójára sereglett össze híveinek és barátainak óriási tábora. Külön jelentőséget adott az ünnepnek az a körülmény, hogy a demokrata párt vezére most töltötte be képviselőségének huszonötödik esztendejét is. Szorongásig megtöltötte a közönség a Kör hatalmas termét. Mikor bevonult a Demokrata Párt vezetősége, élén Vázsonyival, percekig zúgott, viharzott a lelkesült taps. A pártvezér a virágokkal díszített emelvényen foglalt helyet, mellette a párt képviselőtagjai és a községi párt vezetői, szemben vele az első sorokban családjának tagjai, a kerületek vezetői, és végig a teremben minden talpalatnyi helyen ünneplő, meghatott választópolgárok. Mikor nagynehezen elült az ováció, dr. Baracs Marcell emelkedett szólásra.

— Ez a születésnap — mondta — a múlt és jövő mesgyéje, az emlékezés és remény találkozása. Olyan korba érkezél, melyben az dönti el, hogy a fiatalok közé számíts-e még, vagy az öregek sorába tartoz-e már, hogy az emlékezésben él-e és a múltban, vagy a jövőben, a mi reményeinkben. Én úgy látom, hogy mindaz, amit eddig tettél, csak előkészítés volt arra, hogy a munkát, mely rád vár, a meglett férfikor bölcsességével, életevek sorának tapasztalataival, a tudás erejével és a megmaradt ifjúság lelkes tüzével végezd el. A te nagy jelentőségű, túl minden alkotóerődön, az elképzelésben, a koncepció megvalósulásában az, hogy te a becsületességtől áthatott jogvédelem megtestesítője vagy, s ennek az inkarnációja gyanánt fogsz élni mindaddig, amíg egy ember is emlékszik azokra a harcokra, melyeket a jog, szabadság és becsület megvédelmezése közben végigverekedtél. Ez a mai társadalom garterületén él, melyet vadvizek örök elárasztással fenyegetnek. A te szilárdságod és becsületed az a hatalmas védőgát, mely az áradást feltartóztatja. Ma mérleget esél nálhatsz az elmúlt évekről. És ez a mérleg azt mutatja, hogy egész életedben a becsület nábobja voltál, aki lelken és tehetségének kíséretét mindig dúsán pazarolta másokra. A tavasz adott téged nekünk és mi hisszük, hogy a te harcod eredménye fogja jelenteni számunkra a tavaszt, a megújulást. Az Isten éltesen Téged és családodat!

A parlamenti küzdőtársak nevében Pakots József üdvözölte Vázsonyit.

— Nemesak azok hozzák üdvözletüket — úgymond — akik itt vannak, hanem régi fegyvertársaid, akiknek csak eltávozott lelke lehet jelen ezen az ünnepségen. Leitner Adolf, Pető Sándor, és Benedek János szellemei is itt vannak

velünk, hogy tisztelegjenek a Vezér előtt, akinek lelkéből szakadt ki mindannyiunk hitvallása: a nemzeti demokrácia. A te életed mindig összeforrt a nemzet nagy küzdelmeivel, mi csak epigonok vagyunk, akik a te lelked gyümöleséből táplálkozunk. *Te vagy az az ember, akit csak nagyon szeretni, vagy nagyon gyűlölni lehet* és ma is feneketlenül gyűlöl téged az ország egyik része, míg a másik rajongó szeretettel néz fel rád. És mi innen izenjük azoknak, akik még nem ismerték fel az apostoli jelt homlokodon: hol lesznek ők már akkor, amikor a te diadalmas eszméid fogják vezetni a világot a jog és szabadság útján! Azoknak a nevében, akik veled dolgoznak és azok nevében, akik eltávoztak közülünk, kívánom a sorstól, hogy aranyozza be napjaidat a nap minden ragyogó fényével, a tavasz minden fénylő virágával.

Ezután dr. Bródy Ernő beszélt a pártvezetőség és a Központi Demokrata Kör nevében és arra kérte Vázsonyit, *kímélje magát, egészségét, legyen már saját jogos érdekeire is tekintettel, törődjön végre magával is, a párt és családja érdekében.* Majd átnyújtotta neki a párt ajándékát: *egy díszes bőrkötésű hatalmas albumot, a párt képviselő-, városi bizottsági és kerületi vezetőségi tagjainak többszáz fényképével. A fényképeket a párt egyik lelkes tagja, Kiss Károly készítette. Az album bezető sorait Pakots József írta ékes versekben. Ez az Ajánlás így hangzik:*

*Üdvözlégy Vezér, eszmék harcosa,
Te szárnyas szellem, tisztelekű, bátor,
Ezer szívből zeng most a harsona,
Köszönt a tabor!*

*Bár küzdve küzdesz nagy eszményekért,
Vértanuk útját lelkesedve járván,
A szeretet fon fejedre babért
Most jent a vártán!*

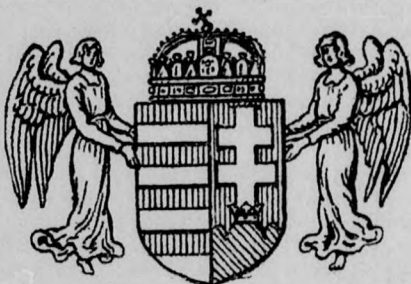
*Kinek pajza az igazság, a jog
Stündöklő tudás gyors villama kardod,
Tiszta zászlód lebukni sohse fog,
Mig kezébe tartod!*

*Üdvözlégy Vezér! Küzdelmes életevek
Mögötted büszkén tisztelegve állnak,
Útját jelzik szellemed jövőjének,
A halhatatlanságnak!*

Vázsonyi Vilmos emelkedett most szólásra. Amikor felállt, tomboló lelkesedéssel rázkódtatta meg újra a terem falait. Vázsonyi lehaajtott fejével, könnyes szemekkel várta az ünneplés végét. Azután beszélni kezdett. Hangjában az érzések ezer árnyalata modulált. Meleg és könnyes volt, amikor volt fegyvertársairól emlékezett meg, akiknek száma ma holnap több lesz a temetőben, mint az életben. Egyszerű, minden póztól mentes volt, amikor arról beszélt, hogy *öt nem kell félteni, öt csak akkor kellene féltetni és sajnálni, ha nem a saját módja és*

kedve szerint élne. Azután a napi politikára tért át és hirtelen élessé, harsogóvá vált hangja, amikor elítélte a reakció erőszakoskodását, amely ellen csak az erő fegyvereivel szabad küzdeni. Nagyvonalú, nagyhatású beszédét azzal fejezte be, hogy *ő sohasem akar úgynevezett „bölcs aggyastyán” lenni, hanem fiatal akar maradni, meg nem alkuvó, kérlelhetetlen, aki nem kér, de nem is ad pardonot eszméi szolgálatában.*

Mindenki a pódium köré tödult, hogy megszoríthassa a pártvezér kezét, aki boldogan, megilletődve fogadta a túláradó szeretet és ragaszkodás e feledhetetlen demonstrációját.

XVI. magy. kir. Osztálysorsjáték

72.000 sorsjegy 36.000 nyercmény

Minden második sorsjegy nyer!

Legnagyobb nyercmény szerencsés esetben:

5.000.000.000

azaz ötmilliárd korona

Jutalom és nyercmények:

3.000.000.000
2.000.000.000
1.000.000.000
500.000.000
400.000.000
250.000.000
2 x 200.000.000
150.000.000
2 x 100.000.000

stb. stb. korona. Összesen több mint **55 milliárd korona** mely összeget készpénzben fizetik ki.

Az I. osztály húzása április 15-én kezdődik

A sorsjegyek hivatalos árai:

Nyolcad: 25 ezer K	Negyed: 50 ezer K	Fél: 100 ezer K	Egész: 200 ezer
-----------------------	----------------------	--------------------	--------------------

Sorsjegyek az összes elárusítóknál!

Pakots és Karinthy az Erzsébetvárosi Körben

Az Erzsébetvárosi (XIV.) Demokrata Kör március 18-án nagyszíkerű irodalmi estélyt rendezett. A vendégeket dr. Lányi Géza főtítkár üdvözölte, aki után Pakots József képviselő szólalt fel.

— Bennünket — mondotta — forradalmi törekvésekkel vádolnak meg, holott a mi forradalmi törekvésünk abban nyilvánul meg, hogy az igazság kiderítését követeljük. A mi harcunk nem mai keletű, nem a frankiügy kipattanása óta folyik. Itt volt a Döhmel-ügy és a többi eset, melyek során hat év alatt eljutottunk a frankhamisításig. Minden országban bársonyfalpon surran előre a reakció patkányhada és alássa a kultúra glóbuszát. Ezért nézzünk kettőzött szeretettel a kultúra munkásaira, mert rájuk vár a feladat, hogy helyreállítsák azt, amit a kulturátlanság elpusztított. *El kell következnie annak az időnek, amikor a politika harcosai a háttérbe szorulnak és a kultúra harcosai küzdenek ismét az első sorokban.* Irigykedve nézzük a kultúra munkásait és kérjük őket, ne hallgassanak el a fegyverek zajában és írják tovább, lelkünk feltöltésére és reménységünk ébrentartására, a jövő képét.

A nagy tetszéssel fogadott felszólalás után Karinthy Frigyes perszifálta színporkázó szellemességű előadásában a mai előadóművészetet. Harsogó derülttség közben fejtegette, mint lesz ma mindentől — még abból is, hogy van-e hely a megtelt villamoson, vagy sem — politikai vagy felekezeti kérdés.

Pakots felszólalását és Karinthy előadását a Kör nevében Magyar Miklós elnök köszönte meg, arra kérve a magyar írógárda minden tagját, ne veszítse el kedvét, mert él még idealizmus az emberekben és ma, az élet harcai közepette ezerszeres szükség van arra a pihenőre, arra a gyönyörűsége, amelyet a gondterhes ember számára a művészetek jelentenek.

— Dr. Kúnos Ignác előadása. A Központi Demokrata Kör szombaton este tagavató vacsorát tartott, amelyen Pusztay Károly főtítkár üdvözölte az új tagokat, akiknek nevében dr. Szőnyi István mondott köszönetet. Majd dr. Kúnos Ignác, a hírneves orientalista tartott rendkívül élvezetes előadást Konstantinápolyról és Angoráról, szembeállítva Angorát, a modern Törökország jelképét, a régi, romlott Törökország képviselőjével, Konstantinápolyval. A nagyszámú hallgatóság lelkes tetszéssel jutalmazta az avatott tudós tanulmányát.

— Benedek János emléke. A Lágymányos—Kelenföldi Polgári Kör március 20-án este áldozott boldogult Benedek János emlékezetének. Kramer Adolf ügyv. elnök meghatott szavakkal méltatta a kör elnökének és a kerület nemzetgyűlési képviselőjének lelkes demokrata életét. Gyászoljuk őt — ügymond —, mert az ő fenkelt lelke voltink budai polgárokkal belső harmóniában forrt össze. Ki lehetne vajjon igazi utódja az ifjú generációban, ki tudja képviselni hozzá méltón a demokratikus eszmét? Nagy érdemeit országos politikusok, híres államférfiak ép úgy ismerték és becsülték, mint az ő

egyszerű választói. Soha el nem múló emlékéit jegyzőkönyvben örökítjük meg és legmélyebb fájdalomunkat abban a levélben juttatjuk kifejezésre, melyet szeretett elnökünk özvegyének és vezérének Vázsonyi Vilmosnak küldöttünk. Kramer lendületes beszédét állva hallgatták végig a kör nagyszámú egybegyűlt tagjai. — A Józsefvárosi (XIX.) Demokrata Körben dr. Körmőczy Zoltán elnök méltatta meleg szavakban Benedek János lényes erőnyeit és nagy érdemeit. A hallgatóság felállással hódolt a holt képviselő szellemének. Román Ernő alelnök-főtítkár a legutóbbi napok eseményeiről beszélt, majd Vázsonyi Vilmos és Pakots József születésnapjáról emlékezett meg. Dr. Faddás Pál beszéde után Fejérvés Aladár né szöszölte fel a kör női táborát fokozott munkára.

— Pakots József ünneplése. Meleg ünneplésben részesítették vasárnap este a Ferencváros demokrata körei Pakots József képviselőt, a kerület népszerű vezérét, születésnapja alkalmával. A Belső Ferencvárosi Demokrata Kör helyiségében gyűlt össze a XX. és XXI. kerületi demokrata körök vezetősége, de impozáns számban jelent meg a Ferencváros polgársága is, hogy szeretetét nyilvánítsa Pakots iránt.

A Belső Ferencvárosi Demokrata Kör nevében Pusztay Károly elnök köszöntötte elsőnek Pakotsot. Rámutatott arra a hatalmas küzdelemre, amit Pakotsnak meg kellett vívnia, amíg a fő-

városnak ebben a legreakciósabb kerületében, amelynek koresmájában Márffyék gyűléseztek, olyan erős táborot tudott szerezni a demokrata eszmének, mint a mostani. Dr. Lendvay Andor főtítkár, a Belső Ferencvárosi Kör és dr. Zahler Emil elnök a Ferencvárosi Központi Demokrata Kör nevében a kerület törhetetlen ragaszkodását tolmácsolta. Darvas Gyula társelnök az ifjúdémokraták üdvözlését hozta el. Majd dr. Csörgő Hugó szerkesztő szólalt fel, aki Pakotsot mint írórt és újságírót méltatta, akihez őt annyi harcos év közös munkája fűzi. Nagy tetszéssel fogadták Podor Lászlónak a piaci árusok nevében mondott beszédét. Utána Pakots József köszöntö meg az ünneplést és fogadalmat tett, hogy lankadatlanul folytatja harcát, magásra emelve a demokrácia zászlaját. Az évek hasztalan múlnak el a fejem fölött — ügymond — azt a tüzes lelkesedést, amit az eszme iránt érzek, nem lohasztják le, az mindig lángol bennem.

— Előadás a nyugdíjvalorizációról. E hónap 22-én, hétfőn este a Belső Ferencvárosi Demokrata Körben dr. Lendvay Andor ügyvéd, főtítkár a magántisztviselők nyugdíjvalorizációjáról tartott előadást, melynek során a kör erőteljes akciókat határozott el a magántisztviselők érdekében és felkérte Pakots József elnök, nemzetgyűlési képviselőt, hogy a magántisztviselők nyugdíjigénye ügyében a parlamentben foglaljon állást.

Laptulajdonos: dr. Vázsonyi János
Felelős kiadó: dr. Csörgő Hugó

a Palma-kaucsuk sarok és kaucsuk talp. Elegáns, mert ruganyosságával biztossá és öntudatosá teszi a járást; de praktikus is, mert sokkal tartósabb és olcsóbb mint a bőr és minőségben felülmúl minden más gyártmányt

(Nemzetközi Orfeum) **TABARIN** VIII., Rákóczi, út 63

Világvárosi műsor

Kezdeté 10 órakor **10 attrakció** Kezdeté 10/10 órakor

VI., Mozsár ucca 9.

Telefon: 99-02.

Nincs többé poloska, mert a tudomány mai állása szerint a **Novus-gyertyák** az összes légerket és poloskakat kipisztítják. **Hatása bámulatos.** Gyártja: **Wesselényi ucca 36**

ZELMANOVITS drogériája,

Külföldi illatszerek

és kozmetikai különlegességek

BALASSAHUNGARIA
DROGÉRIA Budapest,
VIII., József körút 13

Népopera Kávéház

Esténként **Nyiregyházi SÁRAY ELEMÉR** muzsikál

SZOLID POLGÁRI ARÁH

1926
április
17-26

1926
április
17-26

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Legjobb bevásárlási alkalom
VÁMSZABADRAKTAR

Szállítási-, utazási- és vízumkedvezmények
Képviseletek a bel- és külföldi nagyobb városokban
Egyidejűleg nemzetközi börtári kongresszus

Szállást és teljes ellátást biztosító „3 nap Budapesten” című jegyjűzetek 3 millió magyar korona

Központi iroda:

Budapest V., Szemere u. 6
Telefoni: L. 961-22

Szopogasson köhögés ellen

Szent István gyógymalátá-
CUKORKÁT,

mert e tiszta Szent István malátakivonatból készült kiváló nyálkaoldószer enyhíti a légzőszervek lobos bántalmait.

Krámer Adolf
festő- és mázolómester

Budapest I., Lágymányosi u. 4. Tel. J. 82-57

Engedményes árban hangszerek és gramofonok a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak Lemez ajándékok legnagyobb raktára

Hangszer-Ötthon

FEKETE MIHALY

Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

LÁTTA?

Nyakendőim, ingeim, gallérjaim, női harisnyám, kesztyűim? Hecht uridivatkirály, Üllői út 16 (Kalvin térenél)

Vér-, bőr- és nemibetegségeket gyökere-
resen gyógyít 30 évi tapasztalat alapján
Dr. Mitzger hírneves intézete, **Buda-
pest, József körút 3**
Legújabb „SALVARSAN” oltások. Vérvizsgálat

BÚTOR

a legegyszerűbbtől a legfinomabb ki-
vifelig, szolid árak mellett kaphatók
Modern Bútorszalón
Üllői út 14, Baross ucca 11

Békebeli márka!

Gyártja: **özv. Bánd Gyuláné és Fia**
kenyérgyára

VI., Frangepán ucca 15